

Pla estratègic d'economia social i solidària del Berguedà

2024 - 2030

Contingut

1. INTRODUCCIÓ	5
2. NOTA METODOLÒGICA	7
2.1. RECERCA BIBLIOGRÀFICA I QUANTITATIVA	7
2.2. ENQUESTES	8
2.3. GRUP DE DISCUSSIÓ	9
2.4. SESSIONS PARTICIPATIVES	10
3. DIAGNOSI	13
3.1. BREU ANÀLISI QUANTITATIVA DEL BERGUEDÀ (CONTEXT)	13
3.2. L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA AL BERGUEDÀ	22
	25
3.2.1. COOPERATIVES SENSE ACTIVITAT	25
3.2.2. ENTITATS DE L'ESS NO COOPERATIVES	27
3.2.3. L'ESS AL BERGUEDÀ	28
3.3. L'ESS AL BERGUEDÀ: D'ON VENIM (BREU REVISIÓ HISTÒRICA)	30
3.4. L'ESS AL BERGUEDÀ: ON SOM? BREU ANÀLISI	35
3.4.1. LES TAULES ESTRATÈGIQUES DEL BERGUEDÀ	35
LA MOBILITAT AL BERGUEDÀ	37
LA NECESSITAT DE COL·LABORACIÓ PÚBLIC - COMUNITARI	38
TREBALL EN XARXA	39
NECESSITAT DE PERFILS FORMATIUS I LABORALS DIFERENTS	39

ELEMENTS D'INTERÈS PER L'ESS	40
LA TAULA DE L'ESS	41
3.4.2. RESULTATS DEL GRUP DE DISCUSSIÓ	43
DADES PRINCIPALS	43
OBJECTIUS DE LA SESSIÓ	44
ANÀLISI DEL DISCURS I TEMES PRINCIPALS DETECTATS	44
3.4.3. SESSIÓ 2 DEL GRUP ESTRATÈGIC: AUTODEFINICIÓ DE GRUP I ANÀLISI DAFO	51
LA DEFINICIÓ DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA AL BERGUEDÀ	53
ANÀLISI D'OPORTUNITATS I AMENACES	55
4. ELS REPTES COMARCALS	58
4.1. SESSIÓ 3 DEL GRUP ESTRATÈGIC: LA DEFINICIÓ DE REPTES DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA AL BERGUEDÀ	58
LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES	58
ADMINISTRACIÓ PÚBLICA I LEGISLACIÓ	59
COMUNITAT I DRETS	59
ECOLOGISME	60
FEMINISME I ANTIRACISME	60
RURALITATS	60
SISTEMA ECONÒMIC, TREBALL I CONSUM	60
CONCLUSIONS	61
4.2. ELS OBJECTIUS	63
5. EL PLA D'ACCIÓ	70
5.1. SESSIÓ 4 I 5 DEL GRUP ESTRATÈGIC: IDENTIFICACIÓ DE LES ACCIONS 2024 – 2030	70
LES ACCIONS	71
5.2. SESSIÓ 6 DEL GRUP ESTRATÈGIC: IDENTIFICACIÓ DE LES PRIORITATS I LA DEPENDÈNCIA. LES ACCIONS DEL 2025 I 2026	73

5.3. LES ACCIONS	76
5.4. L'EXECUCIÓ: GRUPS DE TREBALL	90
5.5. ELS CRONOGRAMES	91
6. CONCLUSIONS	96
UN PROCÉS PARTICIPATIU I INCLUSIU	96
IDENTIFICACIÓ DE REPTES CLAU I BUITS PER ABORDAR	96
ESTRUCTURA CLARA I ADAPTABLE	97
CREACIÓ D'UN MARC D'ACCIÓ CONCRET I MESURABLE	97
CAP A UN MODEL D'ESS SOSTENIBLE I ARRELAT AL TERRITORI	98
UN FULL DE RUTA PER AL FUTUR	99

1. INTRODUCCIÓ

El present document és el resultat de sis mesos de treball col·lectiu i compromès, fruit de la col·laboració entre persones, entitats i institucions vinculades a l'Economia Social i Solidària (ESS) del Berguedà. Aquest pla estratègic neix de la participació activa de la taula estratègica del Berguedà, així com del ferm suport i compromís de l'Agència de Desenvolupament del Berguedà amb aquest model d'economia transformadora.

La seva governança ha estat completament participativa, incorporant les aportacions i la visió d'un ampli ventall d'actors del territori. Aquesta metodologia ha permès que el pla no només sigui un exercici teòric, sinó **una eina pràctica i viva, dissenyada per generar impacte real i afrontar els principals reptes de la comarca.**

L'objectiu d'aquest pla és clar: contribuir a construir un Berguedà més just i sostenible des del punt de vista econòmic, social i ambiental. Esdevé un full de ruta per oferir respostes innovadores i adaptades a la realitat local, i pretén ser una guia per transformar l'entorn mitjançant solucions concretes a problemes complexos i arrelats al nostre context.

Aquest document no només reflecteix una visió compartida de futur, sinó que també marca un compromís col·lectiu per treballar conjuntament cap a una comarca resilient, equitativa i transformadora.

NOTA METODOL OGICA

2. NOTA METODOLÒGICA

2.1. Recerca bibliogràfica i quantitativa

En un primer moment s'ha realitzat una cerca de documents i diagnòstics existents i vigents. Així doncs, moltes de les dades i reflexions expressades a l'anàlisi socioeconòmica són resultat de diversos informes actuals de la mateixa Agència de Desenvolupament del Berguedà o de dades obtingudes d'Idescat.

Per altra banda, una de les qüestions rellevants des d'un primer moment, és la voluntat d'integrar totes les conclusions de les taules sectorials del Berguedà, que estan fent una anàlisi exhaustiva, a partir de taules participatives, sobre els reptes i situació del Berguedà des de diferents òptiques. Així doncs, la informació en relació amb la diagnosi dels principals actors comarcals està feta en consonància al treball de les diferents taules sectorials.

També s'ha considerat pertinent extreure les dades del Registre de Cooperatives de Catalunya per conèixer el nombre de cooperatives, els sectors d'activitat als quals pertanyen i la seva ubicació. Cal tenir present, però, que la fórmula jurídica no és l'únic element que determina la pertinença a l'ESS (entesa d'una forma àmplia) i que, per tant, hi ha ESS que queda fora del registre i hi ha cooperatives del registre que, segurament, no compleixen amb els requisits.

En aquest sentit, i en col·laboració amb l'Agència de Desenvolupament del Berguedà i la taula d'ESS del berguedà, s'han identificat aquelles economies transformadores que queden fora del registre de cooperatives (associacions, economies comunitàries...)

Per altra banda, també s'ha contrastat les dades del registre amb la taula i l'agència per tal de determinar quines són aquelles cooperatives que, tot i estar donades d'alta al registre, ja no tenen activitat.

També es contempla una síntesi de la revisió històrica del cooperativisme al Berguedà és el resultat d'un treball fet per Daniel Raya. S'ha considerat important fer constar aquesta anàlisi al pla estratègic per oferir perspectiva històrica a l'anàlisi dels resultats.

2.2. Enquestes

Per tal de conèixer l'estat real de l'ESS al berguedà, s'han fet arribar 52 enquestes al conjunt de l'ESS comarcal. L'objectiu era copsar la realitat, tant en l'àmbit d'estructura, com en l'àmbit econòmic o d'intercooperació a la vegada que identificar aquelles entitats que, tot i formar part del registre, no estan actives i, per tant, no s'han de tenir en compte amb relació a les dades quantitatives.

Les enquestes al conjunt d'ESS havien de permetre tenir una imatge clara de la realitat de l'ESS a la comarca i la seva tipologia.

Amb la voluntat de tenir en compte la visió, sobre l'ESS, d'agents clau que no es consideren ESS, però, a la vegada, són rellevants i les seves accions impacten directament sobre aquesta, s'han realitzat un seguit d'enquestes enviades tant a les administracions públiques competents d'àmbit comarcal (Ajuntaments, Consell Comarcal del Berguedà i Agència de Desenvolupament del Berguedà) com al conjunt de taules que estan en funcionament al moment de la redacció del present document.

S'han enviat 31 enquestes a administracions públiques i 8 a actors participants en les taules estratègiques, amb una resposta (completes) del 10% de mitjana.

Els principals indicadors que s'extreuen de les enquestes són:

- Índex de coneixement de l'ESS
- Visió externa de la utilitat de l'ESS
- Paper de l'ESS a la comarca, des d'una perspectiva externa

Cap de les enquestes enviades¹ ha obtingut prou nivell de resposta perquè resultin útils a escala de conclusions. Per tant, malgrat tenir-les contemplades al pla de treball, no s'han acabat incorporant a la diagnosi perquè s'ha considerat la possibilitat que reflecteixin un biaix important a la realitat comarcal.

Per altra banda, també s'han utilitzat enquestes amb el mateix grup estratègic. Les sessions presencials només eren de dues hores i, per tant, arribar a conclusions implicava treballar entre sessió i sessió. En aquest sentit, les hem fet servir per complementar la informació de les sessions presencials, especialment en la fase de definir accions i prioritzar-les.²

2.3. Grup de discussió

Per tal de tenir una visió transversal i diversa, es proposa la realització d'un grup de discussió amb diferents representants comarcals:

- Agència Desenvolupament Berguedà (1)
- Consell comarcal del berguedà (1)
- Ajuntament de Berga (1)
- càrrec polític de Municipi d'entre 2000 - 5000 habitants (1)
- Càrrec polític de Municipi de menys de 500 hab (1)
- ACEB (1)
- Cambra de comerç (1)
- Representant taula ESS (2)
- Entitat ESS que no participa a la taula (2)
- CGT (1)
- Leader (1)

El grup de discussió persegueix els següents objectius:

- Conèixer la visió externa de l'ESS al berguedà

¹ Vegeu Annex 5, 6 i 7

² Vegeu Annex 13 i 14

- Detectar els principals reptes de l'ESS
- Detectar les principals accions de l'ESS al berguedà que poden contribuir a assolir els reptes comarcals
- Identificar com, cada agent, pot contribuir a assolir els objectius inicials del Pla estratègic de l'ESS.

Amb aquesta lògica el guió del grup de discussió va versar sobre les següents preguntes:

- Com definiríeu l'economia social i solidària? Creieu que es coneix prou, en l'àmbit comarcal, què és l'economia social i solidària?
- Quines necessitats/reptes creieu que té a la nostra comarca?
- Creieu que, des dels respectius àmbits, podeu aportar res per millorar la situació de l'ESS al berguedà?
- Com creieu que pot ajudar, l'ESS, a assolir els reptes comarcals?

Els resultats obtinguts, amb l'anàlisi del discurs, s'ha traslladat al grup estratègic i motor del procés per tal de validar-ho.

2.4. Sessions participatives

La diagnosi s'ha complementat amb l'anàlisi de la visió interna (de l'ESS) entorn de diferents reflexions:

- Com es defineixen?
- Quins indicadors es valoren per saber qui en forma part?

També s'ha considerat una anàlisi DAFO de la situació actual de l'ESS al Berguedà. On s'han identificat les debilitats i fortaleeses, amenaces i oportunitats de l'ESS al Berguedà.

S'ha realitzat una sessió amb el grup estratègic i la posterior validació del grup motor.

Per altra banda, a la fase de creació del Pla d'acció, s'han utilitzat diferents tècniques participatives, escollides segons els objectius de cada sessió. Així, en aquelles amb finalitats més teòriques s'han usat els escenaris de futur o el *World Cafe*, i en aquelles més pràctiques l'*Open Space* o el plenari.

Hem realitzat un total de **sis sessions presencials amb el grup estratègic**:

1. Explicació i establiment d'objectius del pla de treball
2. World Cafè: Definició de l'ESS al Berguedà i anàlisi DAFO
3. Taller de futur desitjable pel Berguedà
4. Open Space per definir accions en relació als objectius
5. Plenari sobre les accions sorgides: identificació de buits i mancances
6. Plenari per definir la prioritat i les accions a realitzar en una primera fase d'execució (2025 – 2026)

Pel que fa a les reunions del grup motor, s'han realitzat un total de 10 sessions presencials: L'objectiu d'aquestes reunions ha sigut preparar les sessions presencials i, alhora, valorar l'estat del pla estratègic. El grup motor, finalment, ha estat integrat per:

- Agència de Desenvolupament del Berguedà
- Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central
- L'Arada Creativitat social SCCL

DIAGNOSI

3. DIAGNOSI

3.1. Breu anàlisi quantitativa del Berguedà (context)

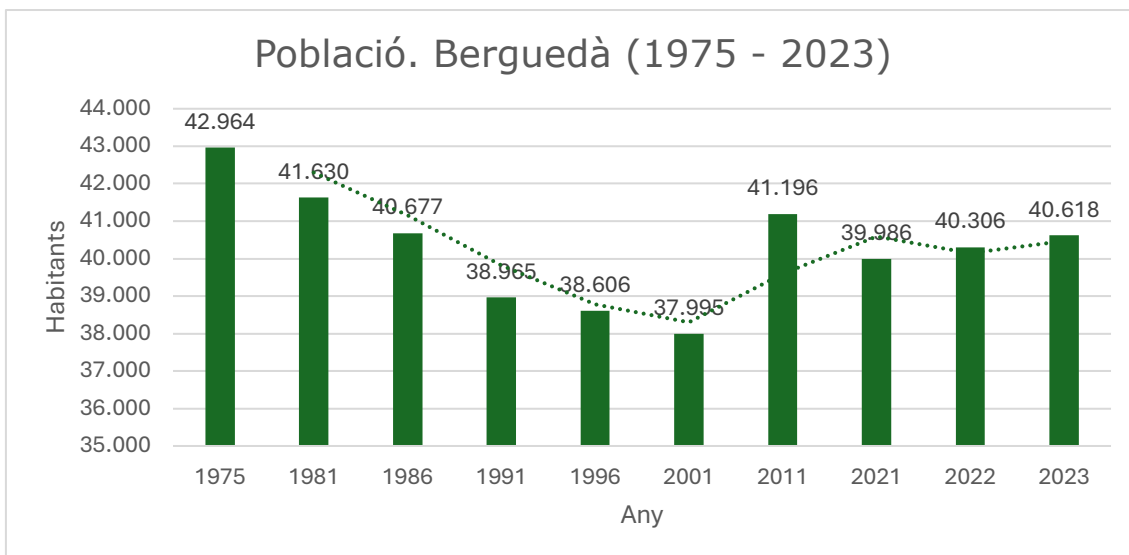
La comarca del Berguedà està formada per trenta-un municipis i la seva superfície és de 1.129 km². És la més septentrional de les comarques de la província de Barcelona (amb l'excepció del municipi de Gósol, que forma part de la província de Lleida). Està situada a la vegueria de la Catalunya Central.

Tot i que les dades econòmiques generals presenten millora en els darrers anys, és cert que la comarca del Berguedà presenta, majoritàriament, dades per sota de la mitjana en termes econòmics. En l'àmbit demogràfic, la població és més envellida que la mitjana de país i la població activa, en conseqüència, és menor.

Hi ha una concentració important de població a Berga i també, als municipis que se situen seguint l'Eix del Llobregat.

A escala de dades socioeconòmiques, el Berguedà **recupera percentatges d'atur més baixos**, i, per tant, més positius, propers a abans de la crisi econòmica iniciada el 2008. Tanmateix, **l'atur femení berguedà** (60,1%) encara és elevat en comparació a la mitjana catalana (57,2%) i **l'atur de llarga durada** s'enfila fins al 52,6% mentre que la mitjana catalana se situa al 46%.

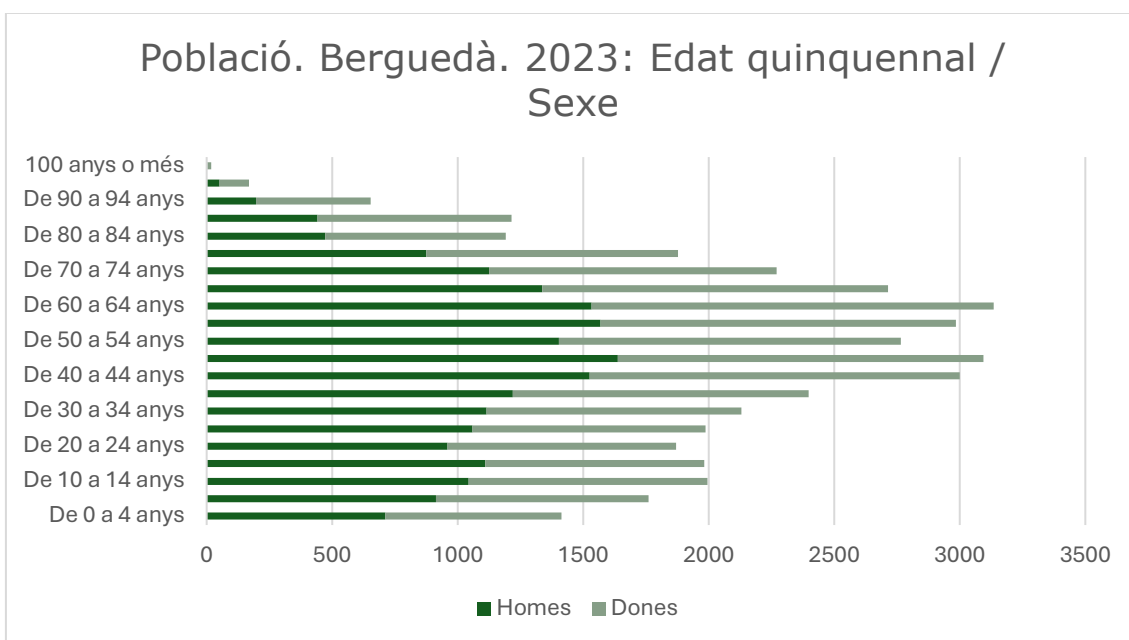
La pèrdua de població en zones més rurals és una tendència comuna a tot Catalunya. A la comarca del Berguedà s'observa un repunt l'any 2011 (arribant als 41.196 habitants). Fins al 2022 no es recupera altra vegada els 40.000 habitants i, a partir d'aquest any, la tendència és creixent i de recuperació de població, arribant fins als 40.618 l'any 2023.

Elaboració pròpia amb dades d'Idescat

Si analitzem les dades segons intervals d'edat, podem veure com hi ha una població envellida. Amb una rellevància important de la població entre 60 i 64 anys, contrastant amb la imatge que ens proporcionen les dades en l'àmbit català, on l'interval amb més població és el de 45 a 49 anys.

De fet, la població de 65 o més suposa un 24,88% de la població al Berguedà, mentre que a Catalunya, la mateixa població, suposa un 19,52%.

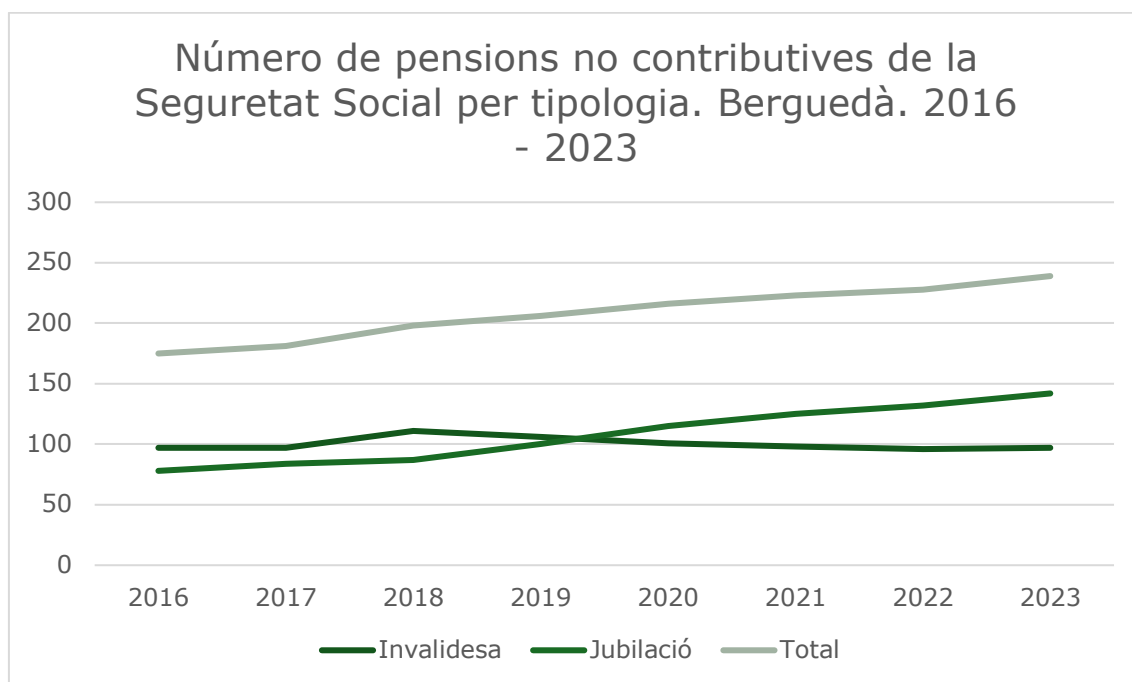
Elaboració pròpia amb dades d'Idescat

Una dada a tenir en compte és el nombre de pensions no contributives a la seguretat social.

Podem veure una tendència clarament creixent i constant (especialment la que fa referència a la jubilació).

Si tenim present la gràfica analitzada anteriorment, que feia referència a la distribució demogràfica, segons grups d'edat, de la població al Berguedà, podem esperar que l'increment de pensions no contributives sigui persistent, especialment a conseqüència de les jubilacions.

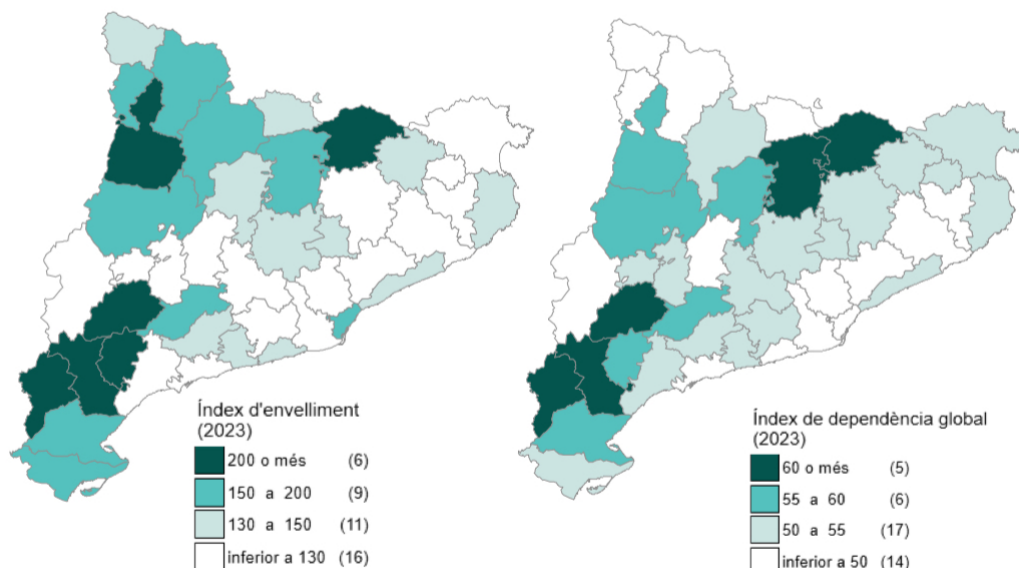
Aquesta informació no només té valor a nivell purament estadístic sinó que també ens aporta informació sobre les possibles necessitats que requereix la població del Berguedà. **Podem dir, doncs, que els serveis d'atenció a les persones i de cures són especialment troncats pel present i futur comarcal.**

Elaboració pròpia amb dades d'Idescat

A continuació podem veure uns mapes sobre l'envelliment i la dependència per comarques. Tal com podem observar, el Berguedà se situa entre les comarques amb més índex de dependència de Catalunya (60,3), només superat per les Garrigues (62,3), Ribera d'Ebre (60,9), Ripollès (61,1) i la

Terra Alta (68,3). També esdevé una de les comarques amb un índex d'envelliment més elevat (195,6).

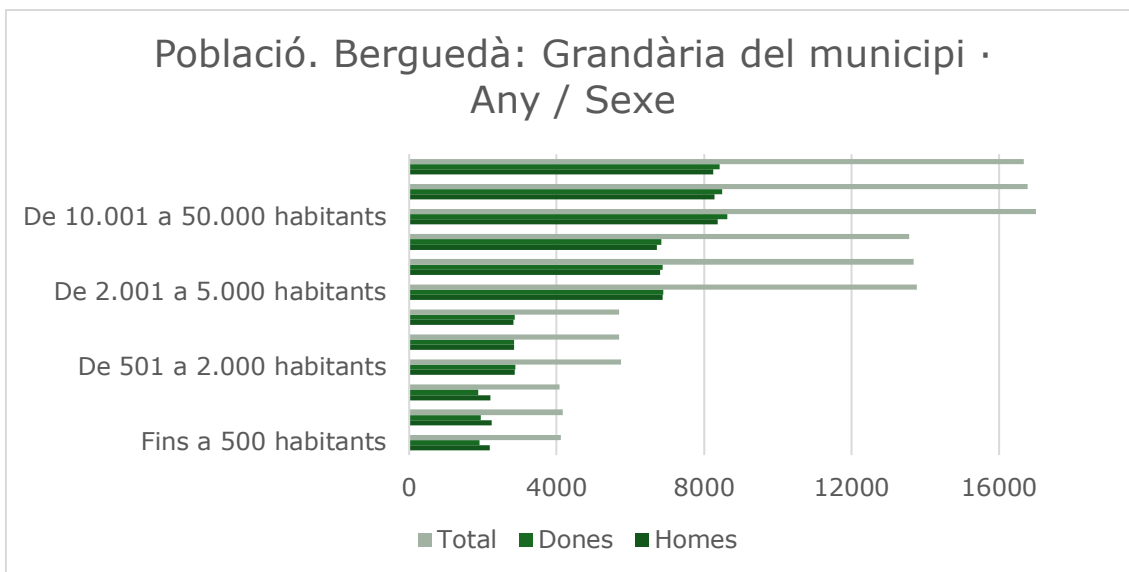

Observatori del treball i model productiu (2024)

El 41,84% de la població del Berguedà resideix a Berga. La tendència que la capital tingui cada cop més pes demogràfic, tal com es pot observar, és creixent (tot i que molt discretament). L'any 2021, representava el 41,67% de la població.

De fet, i segons dades extretes de l'informe "Observatori Integral i sistema d'indicadors de seguiment de les PAO del Berguedà" (2024), L'Alt Berguedà ha experimentat una reducció demogràfica acumulada de gairebé un 10% entre 2007 i 2023, mentre que el Baix Berguedà ha mostrat una lleugera recuperació del 2,8%

Aquesta no és una característica exclusiva de la comarca del Berguedà sinó una tendència general que acaba configurant models demogràfics concentrats als nuclis més urbans i una disminució, dissimulada, però continua, dels nuclis amb menys població.

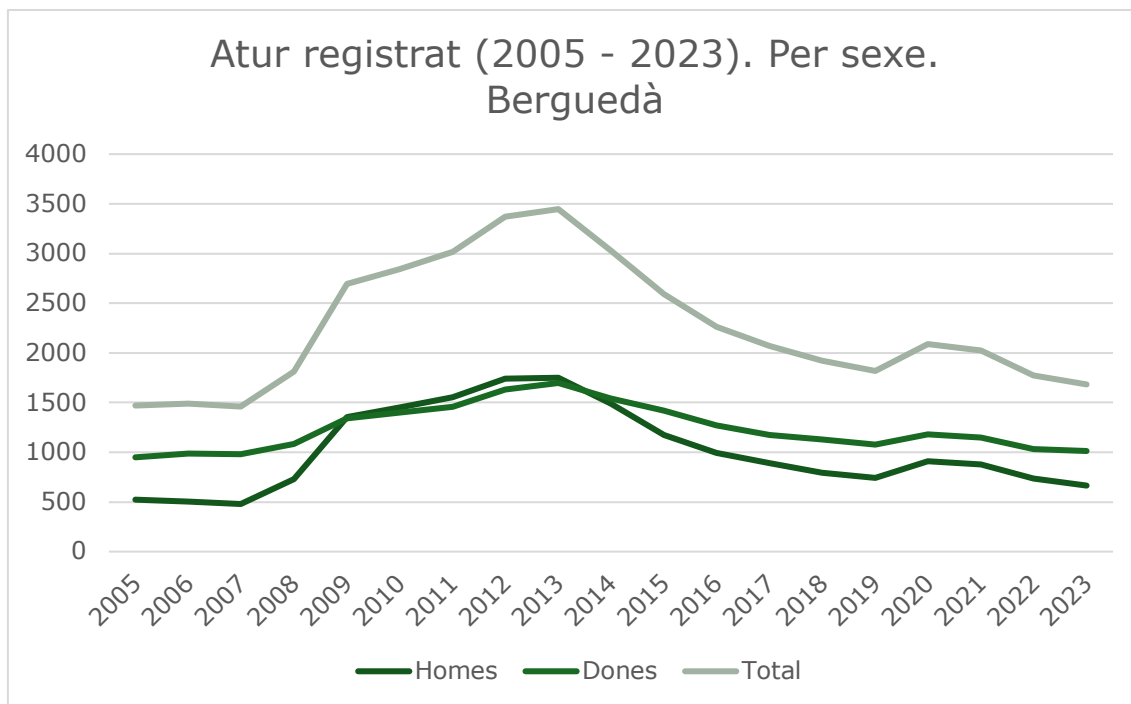

Elaboració pròpia amb dades d'Idescat

De fet, si consultem l'informe "*Observatori Integral i sistema d'indicadors de seguiment de les PAO del Berguedà*", elaborat per Activa Prospect, podem veure com un dels elements crítics que se situen és la demografia, amb un creixement molt baix en comparació a altres comarques. Aquest fet ve condicionat per la falta d'oportunitats laborals i una manca d'infraestructures i acaba comportant una reducció de la força laboral disponible i una major pressió als serveis socials, tal com podem veure amb dades sobre dependència.

Les dades sobre l'evolució de l'atur registrat, mostren un cert repunt a partir del 2019, segurament es tracta d'una dada condicionada per la pandèmia de Covid-19. A partir del 2022 s'inicia un període de recuperació de les dades d'abans de la pandèmia i, avui dia, s'han superat les dades més baixes de persones en situació d'atur del 2019 (1817 persones en situació d'atur), amb 1681 persones en situació d'atur (2023). La variació entre desembre de 2022 i desembre de 2023 és d'una disminució del 0,8%.

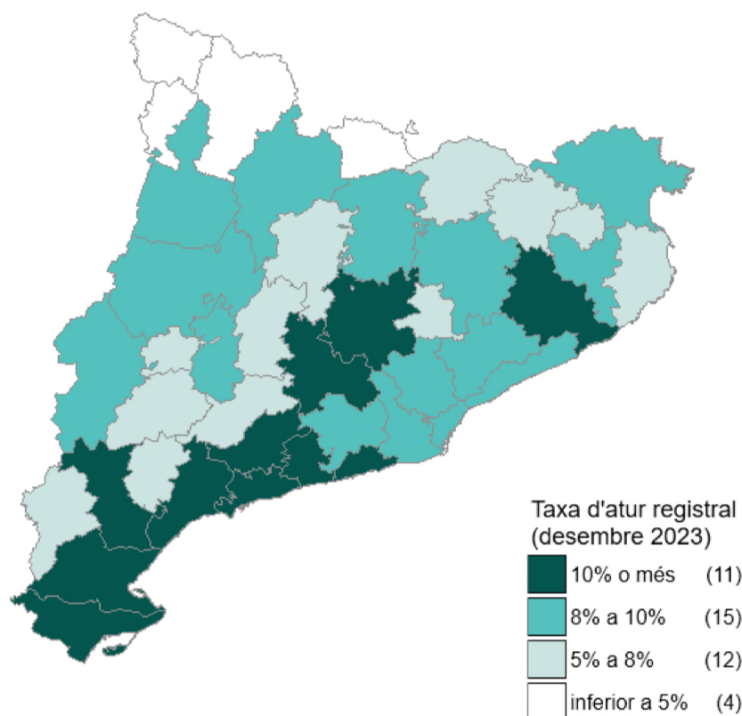
La taxa d'atur registrat és d'un 9,5% mentre que a Catalunya és d'un 9,2% a desembre de 2023.

Elaboració pròpia amb dades d'Idescat

A continuació podem veure el mapa de la taxa d'atur registral³ de Catalunya, amb valors per comarques. Tal com hem indicat anteriorment, podem veure una taxa superior a la mitjana catalana.

³ la taxa d'atur registral, la variable sintètica més característica de l'atur en el mercat de treball, que mostra la relació entre la població aturada i la població activa. La taxa d'atur registral, calculat a partir de valors obtinguts de registres administratius, mesura la relació existent entre l'atur registral i una aproximació a la població activa registrada (calculada com a suma de l'atur registral i les persones afiliades a la Seguretat Social residents en el territori).

Observatori del treball i model productiu (2024)

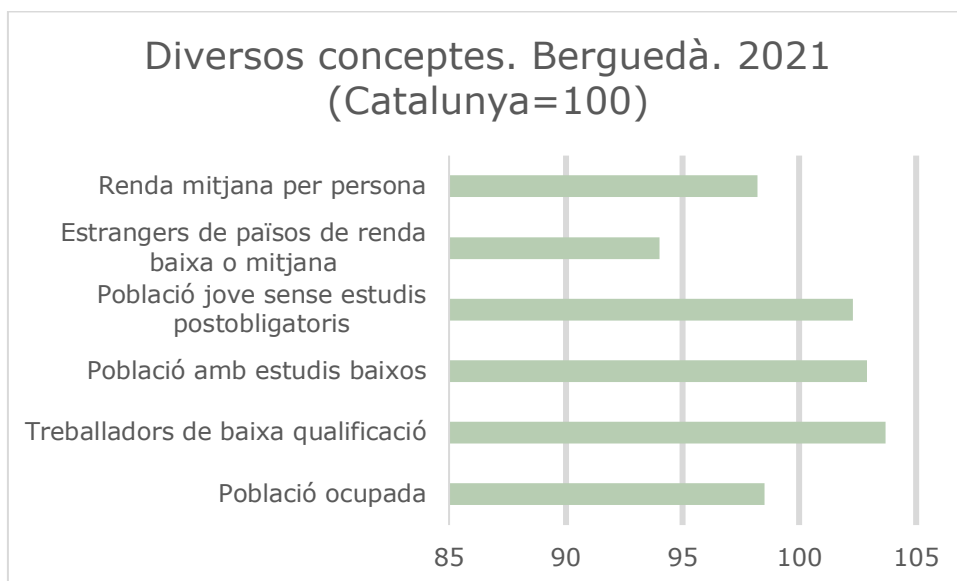
Si analitzem la durada de la situació d'atur, **el Berguedà esdevé la comarca de Catalunya amb més atur de llarga durada: un 52,6% de les persones en situació d'atur són de llarga durada (889 persones)**, mentre que la mitjana catalana és del 46% i la comarca amb menys atur d'aquestes característiques, l'Alta Ribagorça, és d'un 28%. Així doncs, la comarca registra un important % d'atur que es pot considerar estructural.

Per altra banda, si ens fixem en la tipologia d'empreses en l'àmbit comarcal, podem observar, segons l'informe "*Observatori Integral i sistema d'indicadors de seguiment de les PAO del Berguedà*", elaborat per Activa Prospect, que teixit empresarial del Berguedà està dominat per microempreses (el 86,4% dels centres de cotització). Només el 26% dels llocs de treball són en empreses de 50 o més treballadores, enfront del 51% a la Catalunya Central. A més, la taxa de creació d'empreses és molt baixa, situant la comarca en el lloc 40 de 43 comarques.

La següent gràfica fa referència a l'índex socioeconòmic territorial[1], ofereix la comparativa entre la mitjana catalana i les dades pel Berguedà de diversos indicadors interessants a tenir en compte.

En aquest sentit, podem veure com la renda mitjana per persona i la població ocupada, se situen per sota la mitjana catalana.

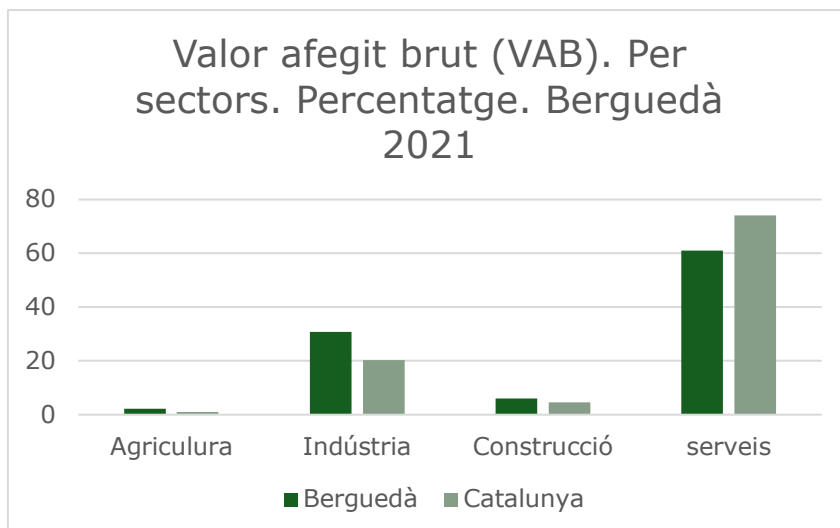
Per contra, la població jove sense estudis postobligatoris, la població amb estudis baixos i els treballadors de baixa qualificació estan per sobre de la mitjana catalana.

Elaboració pròpia amb dades d'Idescat

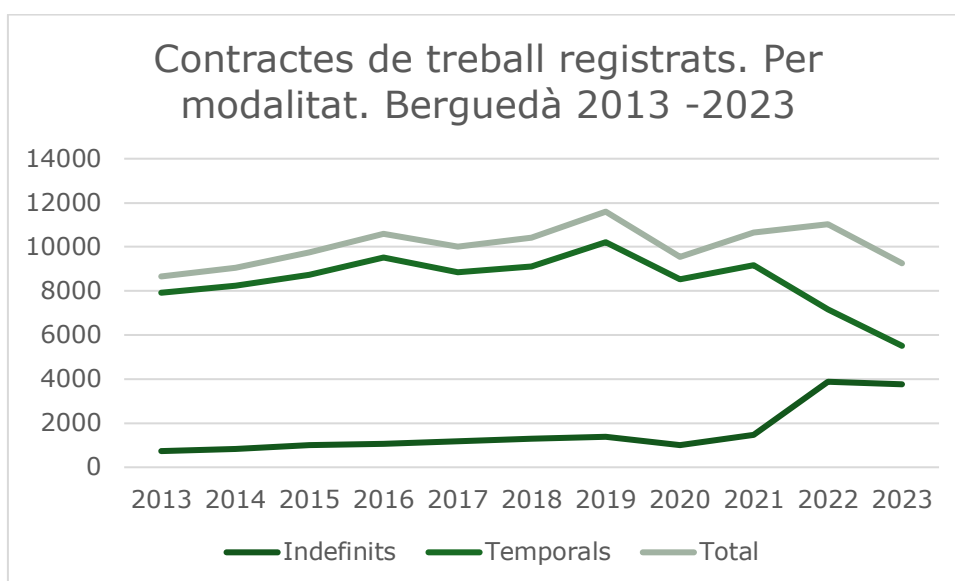
Si tenim en compte una anàlisi segons sectors econòmics, i tenint en compte la mitjana catalana, podem veure com el pes de l'agricultura (2,2%), el de la indústria (30,7%) i el de la construcció (6,1%), tot i que en grau més baix, són superiors a la de la resta de Catalunya.

Al berguedà, tot i que el sector serveis és el principal sector en valor afegit brut (61%), guanya terreny la indústria i l'agricultura. Tanmateix, el pes d'ambdós sectors encara és menor al dels serveis en termes estrictament econòmics.

Elaboració pròpia amb dades d'Idescat

Finalment, s'observa un descens marcat de nombre de contractes de treball entre l'any 2022 i el 2023. Tanmateix, els contractes indefinits estan estables havent experimentat un augment important després del 2021 i la seva evolució, des del 2013, en el que es van registrar 734 contractes indefinits, és creixent significativament. **El 2023 s'han registrat un total de 3759 contractes indefinits i 5510 contractes temporals (esdevenint la 9a comarca de Catalunya en percentatge de contractes temporals).**

Elaboració pròpia amb dades d'Idescat

3.2. L'economia social i solidària al Berguedà

A juliol del 2024 i segons el registre de cooperatives de Catalunya, al Berguedà, existeixen 51 cooperatives donades d'alta.

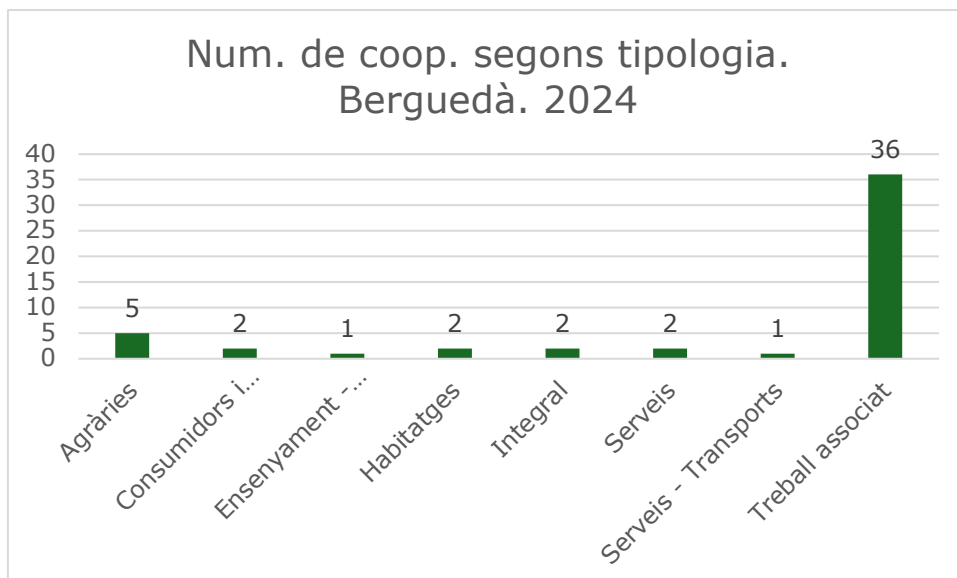
Hi ha una gran concentració de les mateixes al municipi de Berga (25), que també és el que presenta dades més altes de nombre de població (quasi el 50% de la població comarcal)

En segona posició trobem el municipi de Puig-reig (5). Cal destacar el municipi de **Saldes (4) que, tot i tenir una població de només 301 habitants, és la que ocupa la tercera posició.** Per contra, Gironella, el segon municipi de la comarca en nombre de població (4.982 habitants) només en té dues de registrades.

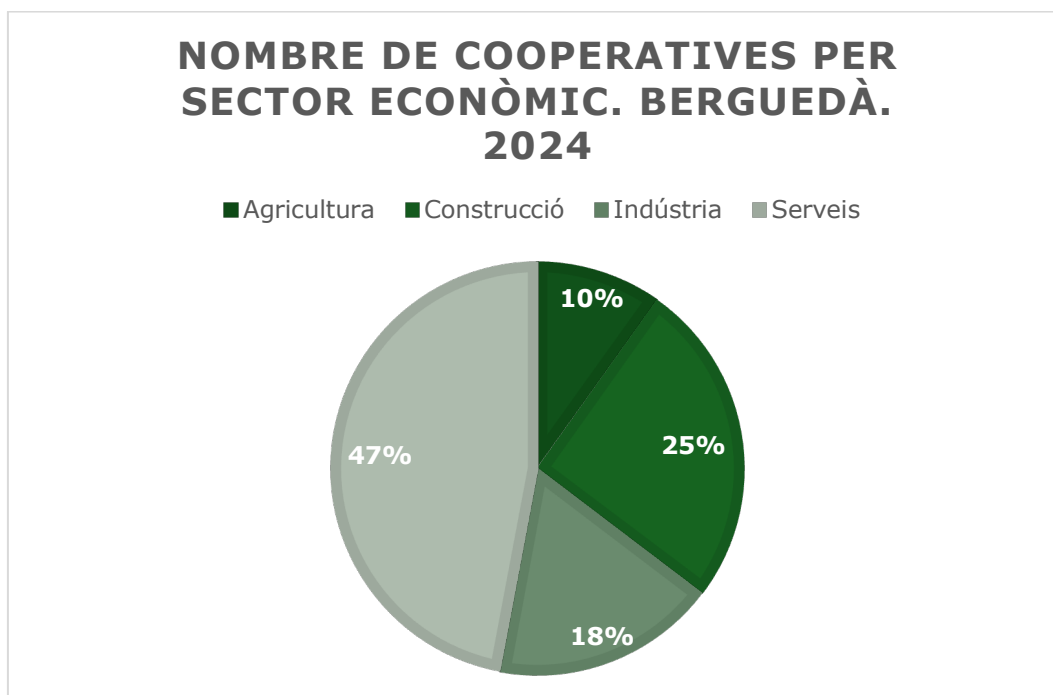
Elaboració pròpia amb dades del Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya.

La tipologia de cooperatives que més presència té a la comarca són les denominades de treball associat (36). En trobem 5 de tipologia agrària, seguides de 2 cooperatives de consumidors, 2 d'habitatges, 2 d'integrals i 2 de serveis.

Elaboració pròpia amb dades del Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya.

Pel que fa als sectors econòmics, i continuant amb la mateixa tendència ,contemplada anteriorment, que la resta de teixit econòmic comarcal, el sector serveis és el predominant amb un 47% de cooperatives treballant al sector, seguit de la indústria, amb un 25%.

Elaboració pròpia amb dades del Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya.

Per tal de conèixer l'activitat de les cooperatives, es genera una taula amb els subsectors d'activitat, els quals ens proporcionen una informació més detallada. Podem veure com el subsector amb més presència és l'anomenat "construcció d'edificis" amb 6 cooperatives registrades. **Només 1 s'identifica com a**

cooperativa d'habitatge: Construïm la Llançadora SCCL. Tanmateix, Cal Blanxart i Vidàlia també són projectes associats al cooperativisme d'habitatge.

El següent subsector amb més nombre de cooperatives és el d'altres activitats d'educació, amb 4 cooperatives.

La tercera posició, amb 3 cooperatives, és la de "restaurants i establiments de menjar".

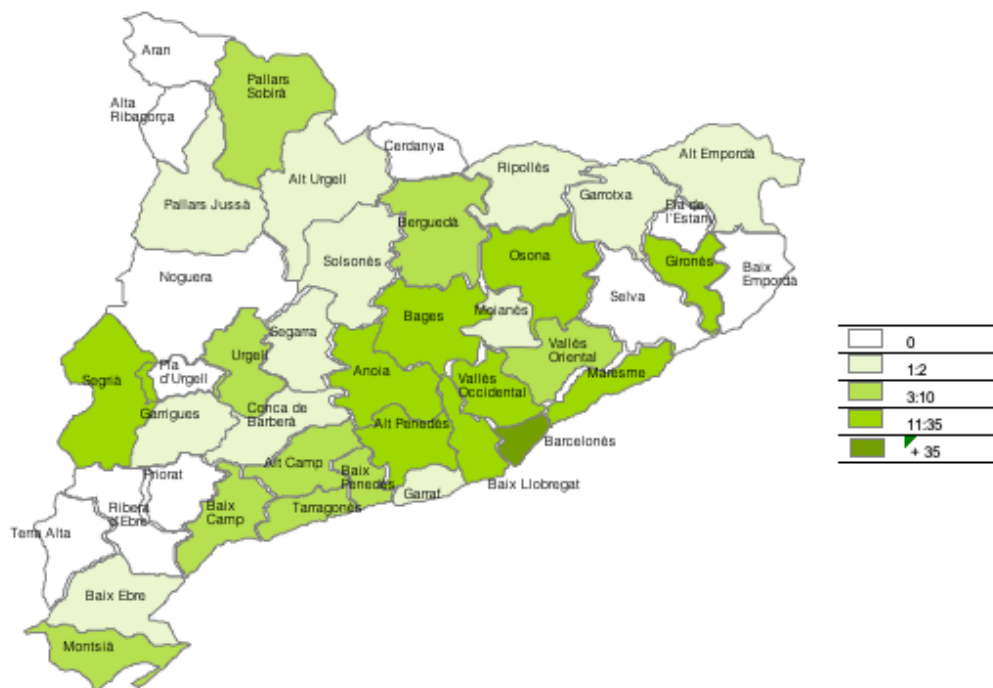
PER SUBSECTOR ECONÒMIC	NUM. COOPERATIVES
Activitats cinematogràfiques, de vídeo i de programes de televisió	1
Activitats de consultoria de gestió empresarial	1
Activitats de les llars que produeixen serveis per a ús propi	1
Activitats de suport a l'agricultura, ramaderia i preparació posterior a la collita	2
Activitats esportives	1
Altres activitats d'educació	4
Altres activitats especialitzades de la construcció	1
Altres activitats professionals, científiques i tècniques ncaa	1
Altres tipus d'activitats de serveis socials sense allotjament	1
Altres tipus de comerç a l'engròs especialitzat	1
Aprofitament de la fusta	1
Càmpings	1
Comerç a l'engròs de primeres matèries agràries i d'animals vius	1
Comerç a l'engròs de productes alimentaris, begudes i tabac	1
Comerç al detall d'altres articles en establiments especialitzats	1
Construcció d'edificis	6
Educació preprimària	1
Fabricació d'altres productes alimentaris	1
Fabricació d'altres productes metàl·lics	1
Fabricació d'altres tipus de materials i equips elèctrics	1
Fabricació d'elements metàl·lics per a la construcció	1
Instal·lacions elèctriques, de lampisteria i altres instal·lacions d'edificis i obres	2
Intermediaris del comerç	2
Preparació d'obres	2
Preparació i conservació de fruites i hortalisses	1
Producció agrícola combinada amb la producció ramadera	1
Producció, transport i distribució d'energia elèctrica	1
Promoció immobiliària	2
Publicitat	1
Restaurants i establiments de menjars	3
Sacrifici de bestiar i conservació de carn i elaboració de productes carnis	2
Serrada i planejament de la fusta	1
Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria i altres activitats relacionades amb l'assessorament tècnic	1
Silvicultura i altres activitats forestals	1
Transport de mercaderies per carretera i servei de mudances	1
TOTAL	51

Elaboració pròpia amb dades del Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya.

Finalment, al següent mapa podem veure la distribució de les subvencions de la Generalitat de Catalunya per l'any 2022. Al Berguedà es van concedir un total de 3 subvencions: 1 a una cooperativa de treball associat, 1 a una cooperativa de serveis i, per acabar, 1 a la categoria d'altres". **Aquestes tres subvencions es van traduir en un total de 152.659,74 euros per la comarca.**

Si ho comparem amb la resta de territori català, podem veure com és de les comarques amb més subvencions atorgades dirigides a l'economia social i solidària.

G.3. Distribució comarcal de les subvencions concedides a Catalunya durant l'any 2022

* Subvencions concedides a tempura de l'Ordre EMT/167/2021, de 2 d'agost, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convocatòria de subvencions a la Xarxa d'Ateneus cooperatius, projectes singulars i projectes transversals de suport a l'economia social i solidària, per a la promoció, la difusió i el foment de projectes d'economia social i cooperativa, modificada per les Ordres EMT/203/2021, de 28 d'octubre i EMT/175/2022, de 18 de juliol; l'Ordre TMT/244/2021, de 28 de desembre, per la qual s'aproven i es fan públiques les bases generals i específiques que ha de regir la convocatòria de subvencions a les comunitats urbanes (inclou concessió exercicis 2022 i 2023); l'Ordre EMT/219/2021, de 22 de novembre, per la qual s'aproven les bases reguladores que han de regir la convocatòria dels ajuts destinats a la promoció de les cooperatives d'habitatges en cessió d'ús Habitatcoop, modificada per l'Ordre EMT/192/2022, d'1 d'agost; l'Ordre TSF/188/2016, de 27 de juny, per la qual s'aproven les bases reguladores que han de regir la convocatòria de subvencions per a la incorporació de persones sòcies treballadores o persones sòcies de treball en cooperatives i societats laborals; el Conveni resolutiu entre el Departament d'Empresa i Treball i la Confederació de Cooperatives de Catalunya, pel qual s'atorga una subvenció inominada a l'entitat esmentada, per dur a terme un projecte de desenvolupament del cooperativisme durant l'any 2022; el conveni resolutiu entre el Departament d'Empresa i Treball i l'Associació de l'Economia Social de Catalunya per desenvolupar el Pla d'acció 2022 i el conveni resolutiu entre el Departament d'Empresa i Treball i l'associació Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya, pel qual s'atorga una subvenció a l'entitat esmentada per al projecte d'Expansió i reforç estratègic de l'economia solidària a Catalunya 2022.

3.2.1. Cooperatives sense activitat

Cal tenir present que, algunes d'aquestes cooperatives, tot i estar inscrites al Registre, no tenen registren activitat. S'ha treballat en una revisió amb l'administració supramunicipal, per tal d'identificar aquelles cooperatives sense activitat. S'han identificat les següents:

FLOR OBRERA, SCCL

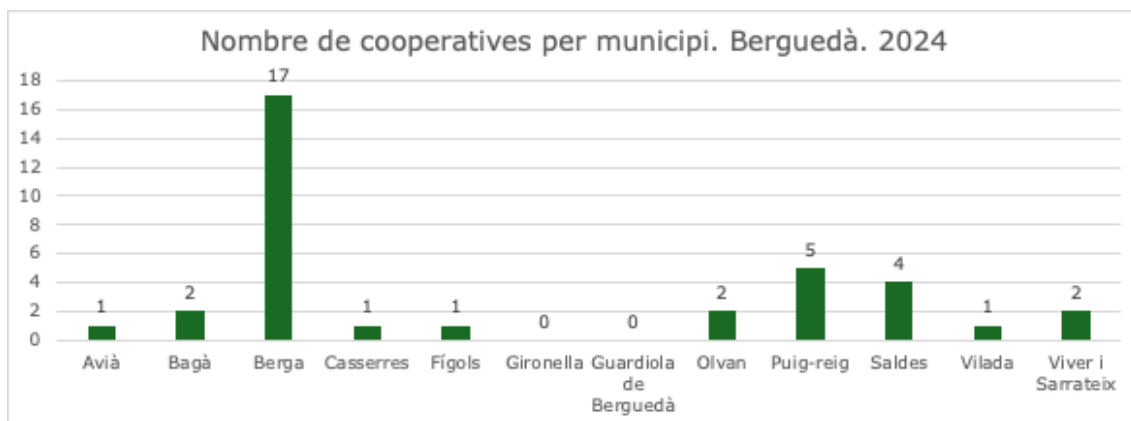
ESTUDI ECONÒMIC D'EMPRESES, SCCL
 ALTER SPORT, SCCL
 MARELCUINA DE PROXIMITAT SCCL
 CONSTRUBER, SCCL
 TRABOSA, SCCL
 OBRES MEGAN, SCCL
 EL MOLINET, SCCL
 LET'S BO, SCCL
 FONDA NÚRIA, SCCL
 LA GASTRONÒMICA, SCCL
 EL REBOST DE LA VICTÒRIA, SCCL
 TFUCSA, SCCL
 CASASALUT, SCCL
 COOPDEDESTRAL, SCCL

Així doncs, un cop es prescindeix de les cooperatives sense activitat, podem afirmar que hi ha un total de **36 cooperatives actives en l'actualitat al Berguedà**.

Sobre les dades agregades, un cop eliminades les cooperatives sense activitat, les variacions són mínimes pel que fa a activitat o localització.

Així doncs, podem confirmar la concentració de cooperatives a la capital comarcal, Berga, a la vegada que **no hi ha cap cooperativa activa actualment a Gironella**, tot i ser el segon municipi en població de la comarca.

Finalment, es continua posant de manifest la gran activitat de Saldes amb relació al cooperativisme tot i ser un municipi amb baixa concentració de població.

Elaboració pròpia amb dades del Registre de cooperatives i l'anàlisi posterior amb l'equip tècnic d'economia social de l'Agència de Desenvolupament del Berguedà.

La resta de resultats, tot i reduir el total de cooperatives, no pateixen canvis significatius. Cal destacar que es redueix al 50% el nombre de cooperatives amb activitat tipificada com a "Construcció d'edificis" (passem de sis cooperatives al registre a tres actives actualment).

3.2.2. Entitats de l'ESS no cooperatives

L'Economia social i solidària no només la comprenen les cooperatives sinó que en formen part altres fórmules jurídiques que no queden recollides al Registre General de Cooperatives.

En aquest sentit, s'ha acomplert una tasca, per part de l'Agència de Desenvolupament del Berguedà, per tal d'identificar aquelles iniciatives que no són cooperatives, però que es poden incloure dintre de l'ESS.

S'han detectat **vint-i-dues iniciatives que encaixen amb l'ESS** i que, metodològicament, s'han tingut en compte a l'hora de configurar la Taula d'Economia Social i Solidària del Berguedà. Si ho sumem a les 51 cooperatives registrades, tenim un total de **73 iniciatives d'ESS al Berguedà**.

La forma més freqüent d'aquestes entitats són les associacions (12), seguides dels sindicats (3) i les fundacions (2).

NOM	TIPUS D'ENTITAT	MUNICIPI
Banc del Temps	Associació	Berga
Assessoria Garvi	Gestories, assessories	La Pobla de Lillet
FUNDACIÓ HORITZÓ DEL BERGUEDÀ	Fundació	Berga
Fundació La Llar	Fundació	Berga
El konvent	Associació	Cal Rosal
Delícies del berguedà	Empresa Inserció	Cercs
Associació artesans Berdueda	Associació	Berga
Cal Faneca	Associació	Avià
Associació Col·lectiu pel Drecreixement	Associació	Berga
Grup Sobiranes Berguedà	Associació	Berga/ Casserres/ Olvan
Casal Panxo	Associació	Berga
Ateneu feminista La Pastora	Associació	Casseres
Associació de Productors Alimentaris del Berguedà	Associació	Berga
Associació La Pellofa	Associació	
Cal Pauet	SAT	L'Espunyola
Ecoavícola	Autònoma	Bagà
Granja Bufulà	Empresa	Vallcebre
Horta de Capolat	Associació	Castellar del Riu
Biblioteca de les coses	Associació	Saldes
CGT	Sindicat	Berga
CCOO	Sindicat	Berga
UGT	Sindicat	Berga

Elaboració pròpia amb dades de l'Agència de Desenvolupament del Berguedà.

3.2.3. L'ESS al Berguedà

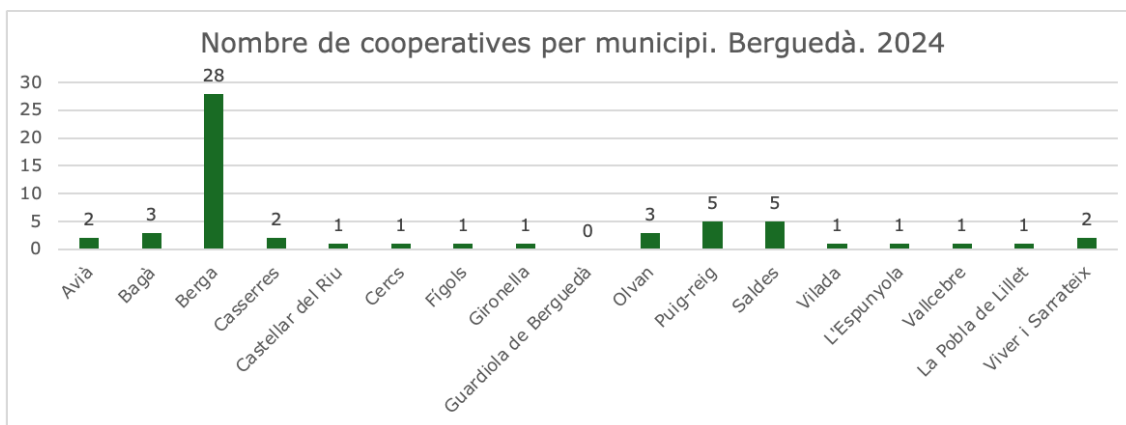
Aquest apartat sols pretén ser una aproximació sobre l'ESS al Berguedà.

Introduint i eliminant les entitats anteriorment esmentades en resulta un total de **58 entitats d'economia social i solidària a la comarca del Berguedà**.

L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA AL BERGUEDÀ
RAMADERS DE MUNTANYA DEL BERGUEDÀ, SCCL
AGROPECUÀRIA I FORESTAL DE CATALUNYA CENTRAL, SCCL
RAAS (RAMADERS ASSOCIATS), SCCL
ESPARDENYA I ESCLOP, SCCL
EL TEIX, SCCL
Cooperativa Energètica del Pedraforca, SCCL
CENTRE ESTUDIS MUSICALS L'ESPILL, SCCL
Construïm la Llançadora, SCCL
Cooperativa Can LLebre, SCCL
LA VIDALENCA, SCCL
Cal Blanxart Coop, SCCL
Cooperació 4 barres 4 regions, SCCL
CARNISSERS DE BERGA, SCCL
BERGADANA DE TRANSPORTES, SCCL (COTRABER)
EFIMERO FILMS BARCELONA, SCCL
XicsEntremallats, SCCL
FD100, SCCL
MALAIKA JOC I FORMACIO, SCCL
OPCIONA BAIX BERGUEDA, SCCL
Enmentcoop, SCCL
MATERIALS CADÍ, SCCL
ARBOSCOOP, SCCL
ECOCAMP PEDRA, SCCL
DISTRIBUCIONS GOURMET DEL BERGUEDÀ, SCCL
CONSTRUCCIONES E. MILLAN ARIAS, SCCL
CONSTRUCTORA BERGUEDANA, SCCL
METALL TECNOLÒGIC, SCCL
INSTAL·LACIONS CASSERRES, SCCL
SERRALLERIA DEL BERGUEDÀ, SCCL
CAL RUTLLAT, SCCL
TRISBER, SCCL
CONSVAN, SCCL
ESCODÉ I COMPANYIA, SCCL
CONSTRUCCIONS FORAMSA, SCCL
LA CREATIVA, SCCL
Caribe Bar Café, SCCL
Banc del Temps
Assessoria Garvi
FUNDACIÓ HORIZZÓ DEL BERGUEDÀ
Fundació La Llar
El konvent
Delícies del berguedà
Associació artesans BerduedART
Cal Faneca
Associació Col·lectiu pel Drecreixement
Grup Sobiranes Berguedà
Casal Panxo
Ateneu feminista La Pastora
Associació de Productors Alimentaris del Berguedà
Associació La Pellofa
Cal Pauet
Ecoavícola
Granja Bufulà
Horta de Capolat
Biblioteca de les coses
CGT
CCOO
UGT

Elaboració pròpia amb dades de l'Agència de Desenvolupament del Berguedà

Amb relació a la distribució territorial de les iniciatives, es continua mantenint la dinàmica considerada anteriorment: una concentració destacable a Berga i tres municipis amb activitat accentuada en comparació a la resta: Puig-reig, Saldes i Olvan.

Elaboració pròpia amb dades de l'Agència de Desenvolupament del Berguedà

Les altres dades queden amb tendències similars a les ja mostrades a la primera anàlisi del registre de cooperatives.

3.3. L'ESS al Berguedà: d'on venim (breu revisió històrica)

La primera referència d'activitat cooperativista al Berguedà data de 1881, moment en què va començar a fer els primers passos la Cooperativa de consum "Amigos Gironellenses", a Gironella.

Des de finals del segle XIX el cooperativisme va anar estenent-se per la comarca, instal·lant-se sobretot a les localitats de la llera del riu Llobregat, amb una concentració obrera més important, alhora que es diversificava creant varis tipus de cooperatives. La seva actuació tenia diferents dimensions, i mentre les cooperatives s'enquadraven a una xarxa d'associacions diverses a nivell local ajuntant-se amb ateneus, mutualitats, germandats, sindicats, etc., al mateix temps formaven part del moviment cooperativista català, el qual va tenir molta força a nivell nacional.

Al Berguedà, com en la resta del país, el punt àlgid del cooperativisme va ser la Segona República espanyola, període en què no només es va arribar al nombre màxim de cooperatives existents i al ritme de constitució més elevat, sinó en el qual també va prendre més protagonisme en les economies locals, sobretot durant els anys de la Guerra Civil.

Des de la seva gènesi i fins al final de la Guerra Civil, amb l'excepció de la dictadura de Primo de Rivera, el moviment cooperativista internacional va plantejar un projecte polític i social que aspirava a una transformació més justa de la societat. Tanmateix, a partir de 1939 i al llarg de la dictadura franquista, a Espanya el cooperativisme va ser utilitzat en el seu sentit més pragmàtic (el de l'associació col·lectiva amb finalitats econòmiques) amb l'únic objectiu de pal·liar les dures condicions de vida de la classe treballadora i, d'aquesta manera, reforçar la comunitat i la comunió nacionals.

Pel cas del Berguedà, un cop acabada la dictadura i durant les primeres dècades de la democràcia, van ressorgir algunes societats cooperatives que havien existit anteriorment i en nasqueren d'altres de noves.

Tanmateix, els hi va ser molt difícil adaptar-se a un mercat neoliberal que estava canviant molt ràpid a causa de la globalització. D'aleshores ençà, el cooperativisme berguedà ha evolucionat en coherència amb la societat que l'envolta, enquadrant-se en el nou marc de l'ESS i diversificant-se tant en els sectors on actua com en els plantejaments que proposa.

Les cooperatives de consum van predominar en el cooperativisme berguedà fins el 1939. Tanmateix, després de la guerra, no hi va haver una continuïtat en l'activitat cooperativista de la comarca, i només s'ha pogut documentar l'existència de quatre cooperatives de consum al llarg de la dictadura. La xarxa que s'havia teixit durant dècades havia sigut destruïda per la guerra i el franquisme, ja que bona part dels seus integrants havien mort al front, havien estat víctimes de la repressió o s'havien hagut d'exiliar. Malgrat l'economia franquista va mantenir aïllades les cooperatives de consum del mercat internacional, a mesura que la dictadura es va anar obrint, i sobretot un cop ja entrats en democràcia, els preus de les cooperatives no van poder competir amb els que oferien les grans plataformes de supermercats.

Malgrat se'n conegui l'existència a les comarques adjacents, actualment no existeix cap **cooperativa de consum** al Berguedà. Si aquelles que hi va haver antigament aspiraven a donar l'oportunitat a la classe treballadora d'associar-se per tal d'aconseguir productes a un preu més baix, les actuals ofereixen un producte de proximitat de més bona qualitat i amb una

relació econòmica més ètica amb el seu entorn.

En termes de **cooperatives d'habitatge**, a principis del segle XX el Berguedà en va ser un referent. Era l'1 de gener de 1904 quan es va constituir la cooperativa gironellenca El Llobregat, una de les cooperatives de cases barates més antigues de la qual es té constància a Espanya.

Aquesta cooperativa construïa cases a través de l'associació obrera, i a mesura que s'anaven acabant, aquestes es sortejaven entre els socis. Cada guanyador del sorteig la comprava pagant-la mensualment, amb l'única possibilitat de revendre-la pel mateix preu a la pròpia cooperativa, combatent així l'especulació immobiliària.

Actualment, es compta amb dues cooperatives d'habitatge a la comarca. Mentre Cal Blanxart és un col·lectiu que està rehabilitant un edifici del barri vell de Berga, Vidàlia és una comunitat intencional que està rehabilitant els pisos de la Colònia Vidal de Puig-Reig a través d'un contracte de masoveria. Ambdues comparteixen la intenció de construir una alternativa al model capitalista d'habitatge, que especula amb un dret humà i degrada tant el patrimoni urbà com les comunitats que hi conviuen. D'aquesta manera, aquests projectes articulen iniciatives que posen la vida al centre tot mantenint una ètica coherent amb els preceptes de la sostenibilitat i el decreixement.

Al trobar-se en una zona rural, les cooperatives de producció berguedanes acostumaven a estar vinculades al sector agrícola, però s'identificaven com a sindicats agraris. Més enllà de les reivindicacions de l'àmbit sindical, aquestes entitats associaven els pagesos per tal de gestionar les terres a explotar, així com per comprar conjuntament matèria prima o maquinària. Durant la dictadura franquista aquestes funcions les van emprendre les Germandats de Llauradors i Ramaders que, com la resta de cooperatives, van intentar alleugerir les dures condicions de vida de part de la petita i mitjana pagesia.

Avui en dia es coneixen tres societats d'aquest caire a la comarca, dues d'explotació agrícola i una de ramadera: primerament, la Cooperativa Ramaders de Muntanya del Berguedà, que distribueix productes càrnics

certificant-ne la procedència, l'alimentació i les condicions de cria; en segon lloc, la Cooperativa el Teix, que conrea cereals, oleaginoses i farratges tot gestionant les terres dels seus socis; i per últim, l'Associació Horta de Cal Faneca, dedicada a l'agricultura i horticultura ecològiques i regeneratives. Totes aquestes entitats tenen l'objectiu comú de produir els seus comestibles per crear un producte que es distingeixi per la seva qualitat, reivindicant com a trets qualitatius, la sostenibilitat mediambiental i la contribució a l'economia local.

Un altre tipus de cooperatives de producció foren les d'energia, tot i que al Berguedà no n'hi va haver cap. Tanmateix, a l'actualitat l'esgotament dels combustibles fòssils ha promogut la creació d'entitats com la Cooperativa Energètica del Pedraforca, que produeix energia renovable utilitzant el parc solar que hi ha ubicat a les antigues instal·lacions de l'empresa Carbones Pedraforca SA. D'aquesta manera, busca donar autonomia energètica als seus socis, esdevenint així independents del mercat energètic capitalista, a la vegada que predica una manera més sostenible de produir electricitat. Per acabar, el 1968, entrant al crepuscle del règim franquista, es va intentar constituir una cooperativa artesana a nivell comarcal, tot i que no se sap fins a quin punt va avançar aquest projecte. En tot cas, avui en dia existeix una associació anomenada BerguedArt que aglutina a una colla d'artesans de la comarca per promoure conjuntament l'artesania i l'art locals. D'aquesta manera, s'intenta contribuir a l'economia local i comarcal, a la vegada que s'incentiven les dinàmiques comunitàries i el creixement personal individual.

Més enllà de la seva estricta definició de societats econòmiques, les cooperatives van estar associades a espais de sociabilitat i convivència, i en alguns casos inclús se n'hi van convertir. A tall d'exemple, la Cooperativa El Llobregat, a part de l'activitat com a cooperativa d'habitatge, també actuava com a cooperativa de consum, però aspirava a anar més enllà i integrar altres tipus de serveis com l'educació, l'atenció sanitària, la llevadoria, i inclús un auxili per a la jubilació dels socis majors de 60 anys. Clarament, el projecte de la Cooperativa El Llobregat anava més enllà del pur pragmatisme econòmic i aspirava facilitar en la mesura del possible les condicions de vida dels seus socis. En el present, l'ESS recull aquest llegat i segueix treballant

en el mateix sentit. En els paràmetres de les cures, a la comarca actuen les fundacions Horitzó i La Llar, les quals treballen per a la inclusió social de les persones en situació de vulnerabilitat i/o risc d'exclusió social.

També existeix el col·lectiu Alleta Berga, una xarxa que assessora i acompanya a les famílies lactants entorn el procés de lactància i criança, així com EnmentCoop, una cooperativa que ofereix serveis de teràpia i benestar emocional en línia.

A la vegada, en el marc de l'ESS també hi treballen entitats articulants altres tipus de serveis, com la Biblioteca de Saldes, que de manera col·lectiva i auto-organitzada dinamitza un espai que pretén ser un lloc de trobada pel veïnat del poble. Entre altres activitats, s'hi organitza el préstec de llibres, servei que ja es solia fer en els locals socials de les cooperatives dècades enrere. Finalment, el Banc del Temps, serveix de plataforma per l'intercanvi de serveis, el valor dels quals es valora en el temps que s'hi dedica. D'aquesta manera, no només s'ofereix una alternativa a la moneda convencional, pràctica pròpia del cooperativisme, sinó que també estableixen un punt de trobada des d'on construir una xarxa comunitària sòlida.

Per últim, com a moviment, el cooperativisme va comptar amb una estructura, primer associativa i posteriorment federativa, que el va dotar d'una cúpula que va dinamitzar i liderar llurs desenvolupament i expansió tant a nivell comarcal com nacional. Alhora, al voltant d'aquesta organització s'hi van crear espais d'expressió i debat, com els actes i els òrgans de propaganda, on es van poder elaborar i difondre els discursos polítics que justificaven el projecte cooperativista i marcaven els seus objectius a curt, mig i llarg termini. A més, en aquests fòrums es discutien assumptes de caire orgànic, com la relació camp-ciutat dins del cooperativisme i el rol que la dona havia de jugar dins del moviment.

Avui en dia, el Berguedà compta amb les cooperatives de treball L'Arada Creativitat Social i Fil a l'Agulla, les quals intenten incentivar les entitats de l'ESS tot fent una promoció comunitària i sostenible del territori.

Aquestes cooperatives ajuden a diversos col·lectius a planificar estratègicament el seu desenvolupament, tot acompanyant-los en el procés. A més, creen espais de reflexió i autoavaluació per pensar com transformar

les seves cultures i estructures per a viure relacions i entorns de treball més sans i saludables, tot oferint formacions que ajuden a pensar en com contribuir en la transformació social.

El final de la dictadura franquista i la inserció de l'economia dins de la dinàmica globalitzadora occidental va comportar un canvi sever en el format i l'actuació del cooperativisme clàssic. Les cooperatives no podien competir en la guerra de preus dels mercats capitalistes ni amb els processos productius moderns. Consegüentment, es van veure obligades a buscar un nou factor qualitatiu diferencial que les fes més atractives, i fou en les virtuts de l'ESS on van trobar el valor afegit que cercaven. Així, van passar a formar part d'una extensa xarxa d'associacions, fundacions i altres entitats que actuen per construir de manera col·lectiva i comunitària una societat més ètica i justa.

Actualment, l'ESS planteja la seva pròpia proposta per afrontar els grans reptes que com a societat tenim per davant, com el canvi climàtic, la crisi de biodiversitat o l'esgotament dels recursos fòssils, agreujat per les desigualtats socials i la pobresa. Per abordar aquestes problemàtiques, proposa treballar promovent valors com la sostenibilitat, la proximitat, la vida en comunitat i les cures a les persones, cercant el benestar emocional, psicològic i social d'aquestes. A grans trets, segons l'ESS, només un sistema socioeconòmic que posi el sosteniment de la vida al centre serà capaç de fer-ho.

3.4. L'ESS al Berguedà: on som? Breu anàlisi

3.4.1. Les taules estratègiques del berguedà

Abans d'entrar directament a l'ESS al Berguedà, es creu oportú analitzar altres espais participatius de temàtiques sectorials que tenen potencial d'impacte directe a l'ESS.

Des del Consell Comarcal del berguedà i l'Agència de Desenvolupament del Berguedà es defineixen quatre àmbits de debat seguint l'agenda 2030, dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)

- **Un berguedà socialment just:** lluita contra les desigualtats i la pobresa, cohesió social, cicle de vida, igualtat, formació...
- **Un berguedà pròsper:** sectors econòmics clau, atracció i retenció de talent, innovació i digitalització, nova activitat econòmica, internacionalització...
- **Un berguedà sostenible:** transició energètica, gestió de residus, economia circular, protecció i posada en valor d'espais naturals i patrimoni, vertebració territorial sostenible...
- **Un Berguedà amb una governança transparent i en xarxa:** transparència, lideratge, participació i col·laboració amb la ciutadania.

Aquests quatre eixos acaben configurant el programa de mandat 2023 – 2027 de l'ADB i el Consell Comarcal.

Aquests elements serveixen de base a l'Agenda estratègica comarcal, amb tres òrgans de participació:

- Les taules sectorials (a les quals fem referència en aquest document)
- La comissió executiva de l'ADB (Representants d'Ajuntaments, ACEB, la Cambra de Comerç, i Hostaleria i turisme.)
- La junta general de l'ADB (Els Ajuntaments, l'ACEB, la cambra de comerç, hostaleria i turisme i sindicats). La seva funció és d'aprovació dels acords que s'han pres als altres òrgans.

La funció de l'agenda estratègica és identificar projectes estratègics i necessitats territorials, dissenyar projectes i identificar recursos i fer el seguiment i l'avaluació dels projectes.

Les taules estratègiques són espais de participació en què s'identifiquen possibles projectes.

Actualment existeixen les següents taules de treball:

- Polígons i indústria
- Formació i ocupació
- Turisme

- Comerç
- Fusta
- Sobirania alimentària
- Economia social i solidària

Cadascuna d'elles treballa per establir ponts amb l'administració que possibilitin l'assoliment dels objectius. Es realitzen diagnòs conjunts i es proposen accions encaminades a avançar en els objectius.

Per tal d'elaborar aquesta diagnòs, s'ha considerat important tenir una visió general del contingut de les taules. Dels seus projectes i de la situació identificada. Aquest fet respon a la voluntat que el pla estratègic no sigui un document d'ús intern per l'ESS (que també) sinó que estigui connectat amb la resta de teixit que queda fora d'aquesta categoria, ja que esdevindran clau a l'hora d'assolir alguns dels objectius.

A continuació farem constar aquells àmbits més genèrics i comarcals que s'han anat repetint a les diferents taules o aquelles accions/reflexions en què l'ESS podria tenir-hi un paper.

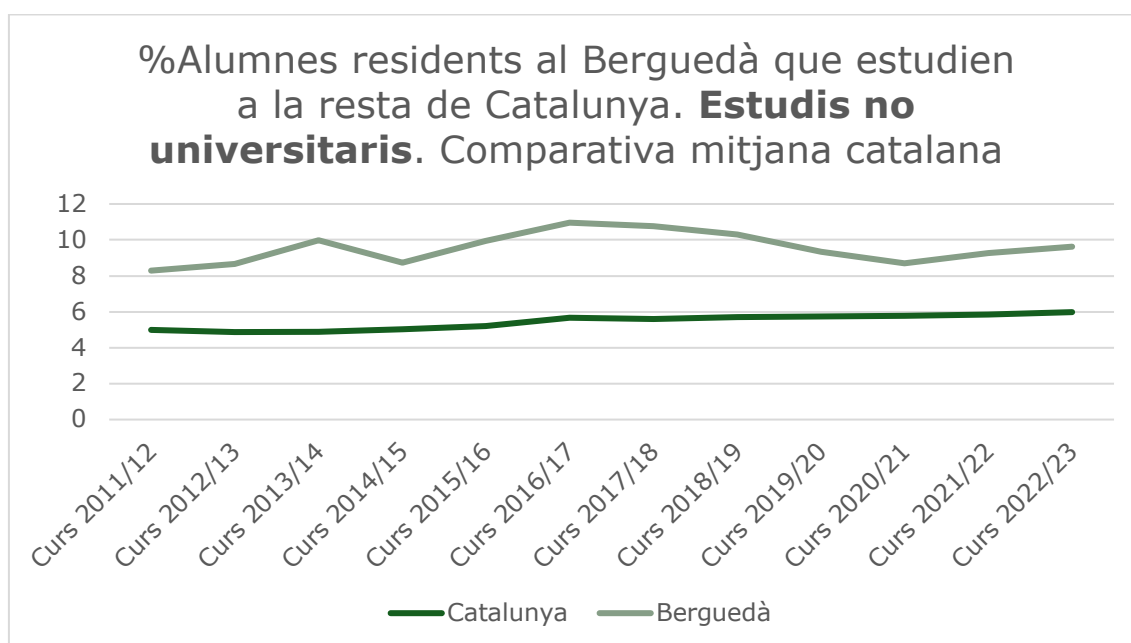
La mobilitat al Berguedà

A diverses taules se situa la necessitat de millorar les comunicacions a la comarca (indústria, comerç, formació...). S'entén com a element indispensable per reforçar el teixit econòmic comarcal.

Pel que fa a la referència sobre mobilitat obligada fora de la comarca en termes d'estudis no universitaris, podem contrastar les percepcions de la Taula estratègica amb les gràfiques següents que estableixen una comparativa amb la mitjana catalana sobre mobilitat obligada en estudis postobligatoris i, a la vegada, permeten veure l'evolució de diferents cursos acadèmics.

No es considera la comparativa amb estudis Universitaris perquè la comarca no compta amb cap centre d'estudis universitaris, per tant, el 100% dels estudiants residents al Berguedà, s'han de desplaçar per accedir als estudis.

Com podem observar en la gràfica següent, el percentatge d'estudiants que es desplacen a altres comarques per exercir els seus estudis és força estable (tot i certs repunts en els cursos 13-14 i 16-17). La mitjana de tots els cursos acadèmics analitzats ens diu que **el 9,55% dels alumnes d'ensenyaments no universitaris residents a la comarca es veuen obligats a cursar els seus estudis fora de la comarca**. Per contra, la mitjana catalana de tots els cursos contemplats és de 5,44%. Així doncs, els residents del Berguedà s'han de desplaçar, quasi el doble d'alumnes, de la resta de Catalunya. En termes de valors absoluts, 550 alumnes es van desplaçar, que representa un 9,62% dels estudiants residents.

La necessitat de col·laboració públic - comunitari

Una de les qüestions que es repeteix en, pràcticament, totes les taules de forma implícita o explícita és **la necessitat d'establir vincles entre el fet públic i el fet comunitari** (entès, en alguns espais, com a privat). Algunes de les peticions destacades són:

- La contractació pública (posant especial èmfasi en els menjadors escolars)
- Més implicació en la promoció econòmica comarcal (ja sigui comercial, industrial, de producte de proximitat...)
- Sensibilització de la ciutadania en els diferents elements (com la compra de proximitat, el consum responsable...)

Recursos i acompanyament tècnic (totes les taules ja gaudeixen d'una tècnica especialitzada en la matèria)

- Infraestructures (sobretot en relació amb la mobilitat expressada anteriorment)

Treball en xarxa

Un altre element que surt, en un grau o en un altre, a pràcticament totes les taules, és la **necessitat de treballar de forma col·laborativa**. En aquest sentit, es plantegen espais compartits (especialment en sobirania alimentària) o projectes per afrontar conjuntament (les mateixes taules condueixen a treballar conjuntament, sumant esforços en diferents mercats o fires de promoció).

Necessitat de perfils formatius i laborals diferents

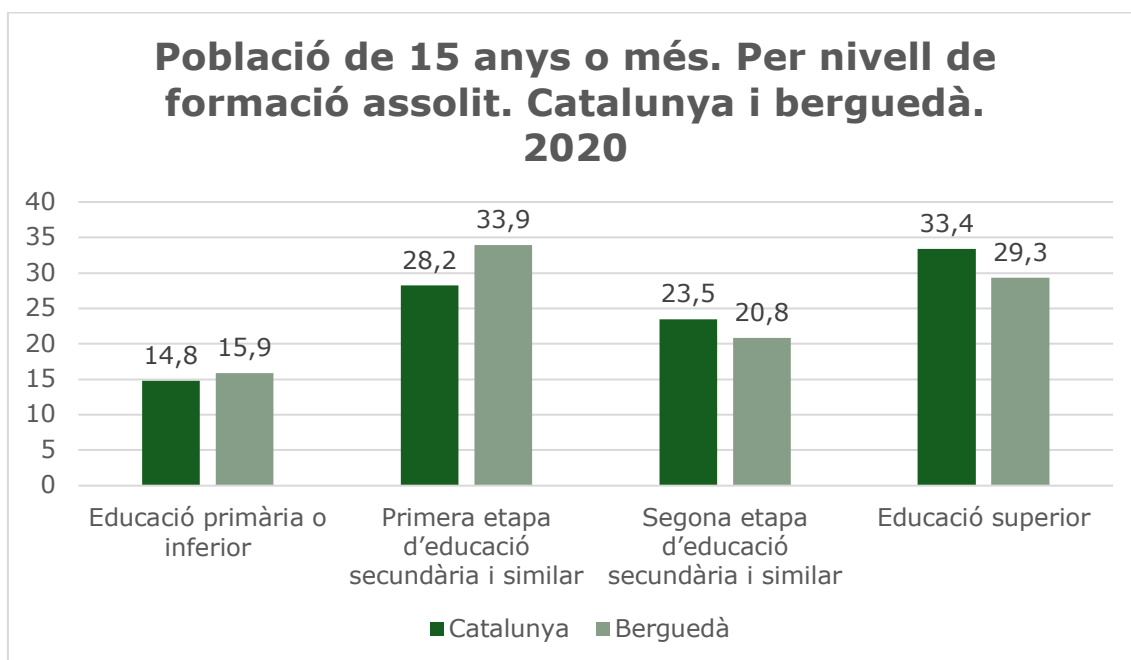
Un cop sorgeixen les diferents estratègies comarcals sectorials es fan evidents les necessitats de **nous perfils professionals** per adaptar-se al nou context i als reptes actuals.

Per altra banda, també s'evidencia la necessitat d'aplicar polítiques de retenció de talent i captació del mateix (especialment de persones joves).

Les possibles solucions que es donen en aquest sentit responen a diferents formes d'entendre la formació. Així doncs, hi ha qui proposa que les formacions donin resposta directa a les necessitats del teixit empresarial i econòmic, però també hi ha aquells que traslladen una mirada centrada en la persona: segons les motivacions dels i les joves del berguedà.

Aquest s'identifica com un punt clau on aportar diferents visions i perspectives per tal d'afrontar-lo de manera comarcal.

També cal mencionar que, a la taula de formació i ocupació, s'ha comentat que moltes de les ofertes de feina que sorgeixen a la comarca no sol·liciten cap classe de formació.

Segons l'informe "Observatori Integral i sistema d'indicadors de seguiment de les PAO del Berguedà", (2024) elaborat per Activa Prospect, El Berguedà presenta una elevada proporció de població amb només estudis bàsics i una baixa taxa d'escolarització en Formació Professional (FP). Aquest dèficit formatiu

contribueix a l'èxode d'estudiants, que sovint marxen fora de la comarca per accedir a una oferta educativa més àmplia (el 48% dels alumnes d'FP residents).

Elements d'interès per l'ESS

Més enllà dels temes conjunts en l'àmbit analític comarcal, també hi ha algunes iniciatives o projectes plantejades per les altres taules que poden servir al present pla Estratègic.

A la taula de comerç es trasllada el treball per crear un **carnet jove** del berguedà on s'hi posin a disposició serveis, comerços... amb descomptes especials per la gent jove.

Per altra banda, a la mateixa taula, també se situa la quantitat de **locals buits** comercials com a un repte important.

La taula de l'ESS

Tal com s'ha pogut observar, existeix una taula estratègica específica per l'economia social i solidària al Berguedà.

Evidentment, sembla encertat fer un repàs de la feina que s'ha realitzat abans de l'inici del pla estratègic i conèixer de quina base es parteix.

En una sessió amb l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya central es treballà sobre la identificació d'elements que poden ser motors i frens amb relació a diferents àmbits de l'ESS. S'ha elaborat una taula – resum:

TAULA ESS Berguedà. Sessió d'identificació

SECTOR	MOTORS	FRENS
General ESS	Espai de trobada d'entitats ESS del berguedà. Comunitat petita Existència de connexions prèvies Intercooperació com a element de creació d'economia Existència de memòria cooperativa	
Administracions públiques		Desinformació Visió negativa del cooperativisme Més traves que ajudes a nivell de model Manca de treball i cultura públic comunitària
Agroalimentació		Iniciatives agroalimentàries tenen fórmules jurídiques no alineades a l'ESS
Cultura	Necessitat de reivindicar el paper dels artesans Existència de molt moviment cultural	Dificultat en sostenir projectes culturals Limitacions urbanístiques i tècniques que fan difícil algunes iniciatives Dificultat en sumar socis
Habitatge	Generar model propi en entorns rurals Fer un bon acompanyament individual als nous projectes Donar a conèixer que l'ateneu fa l'acompanyament pautat al cooperativisme d'habitatge Des de l'AAPP promoure la cessió d'ús a cooperatives a canvi de la rehabilitació Promoure el coneixement de les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús i la implementació de polítiques públiques	No hi ha habitatge Falta de coneixement general del model cooperatiu Manca d'informació de les AAPP locals sobre cooperativisme d'habitatge Manca de finançament per fer l'impuls Necessitat de canviar i adaptar normatives Existència de cooperatives d'habitatge que actuen d'esquena a les AAPP locals
Comunitats energètiques	Donar a conèixer experiències que s'estan creant, per la possibilitat de rèplica Altres fórmules més enllà de les cooperatives energètiques Complicitat amb productors privats Mancomunitat de municipis per la biomassa del berguedà Fer pressió per crear una oficina energètica al consell comarcal Fer pressió a les AAPP perquè promoguin les comunitats energètiques locals	Informació confusa sobre municipis disseminats Dificultats normatives i legislatives Burocràcia: no encaix en normes pensades per altres formes d'organització
Cures		
Altres temes transversals	Divulgació del cooperativisme en general Educació Activar motors d'economia productiva	El Berguedà és una comarca abocada als serveis, això fa que sigui una comarca en fallida. Deixar de potenciar el turisme i reforçar el sector primari.

Així doncs, i a tall de resum, podem dir que l'ESS té la percepció d'un grau de desconeixement important del mateix: tant pel que fa a administracions públiques com a resta de teixit econòmic.

Això acaba comportant normatives que dificulten el desenvolupament de l'ESS, manca de suport públic en alguns àmbits fruit del desconeixement i falta d'informació.

Per contra, es valora en positiu i com a oportunitat, l'ampli teixit cultural que té la comarca, així com les relacions ja creades entre diferents cooperatives o experiències remarcables d'èxit.

La taula d'ESS ha treballat de forma intensa en la presentació del treball sobre el Cooperativisme al Berguedà des d'una perspectiva històrica.

També s'han fixat com a objectius el present pla estratègic com a full de ruta a seguir els pròxims anys. Es planteja la visita, a altres territoris, sobre experiències d'enxarxament de l'ESS que serveixi d'inspiració a la taula.

També s'expressa la voluntat de realitzar alguna sessió temàtica, la promoció de fires d'ESS o, fins i tot, la realització d'un fòrum, de dos o tres dies, sobre l'ESS al berguedà.

També es fa referència a la necessitat que la taula compti amb més participants. Actualment, no tota l'ESS participa de la taula. S'entén aquest pla estratègic com una oportunitat de fer créixer en participants la taula així com consolidar els que ja hi estan directament implicats.

3.4.2. Resultats del grup de discussió

Dades principals

DATA: 27 d'agost de 2024

MODERADORS: Alba Camps i Ferran Canudas

PARTICIPANTS:

- Sebastià Prat: Agència de Desenvolupament del Berguedà
- Héctor Hita (no participant): Agència de desenvolupament del Berguedà
- Moisès Masanas: Consell Comarcal del Berguedà
- Imma Comas: Regidora de l'Ajuntament de Puig-reig
- Ramon Vilaró: Associació Comarcal d'Empresaris del Berguedà (ACEB)
- Ester Comellas: Cambra de comerç delegació Berguedà
- Anna Garrós: Associació desenvolupament rural de la Catalunya central Leader
- Núria Artero: Taula comarcal de l'ESS
- Pep Cara: CGT

DURADA DE LA SESSIÓ: 1:30h aproximadament

Objectius de la sessió

El present grup de discussió forma part de l'elaboració de la diagnosi del Pla Estratègic de l'Economia Social i Solidària del Berguedà 2024 – 2030.

L'objectiu de la sessió és conèixer la percepció externa de l'ESS al Berguedà, per part d'actors representatius socials i econòmics de la comarca.

A nivell més específic els **objectius** són els següents:

- Conèixer la visió externa de l'ESS al berguedà
- Detectar els principals reptes de l'ESS
- Detectar les principals accions de l'ESS al berguedà que poden contribuir a assolir els reptes comarcals
- Identificar com, cada agent, pot contribuir a assolir els objectius inicials del Pla estratègic de l'ESS.

El grup s'ha estructurat en cinc grans focus de conversa:

La conversa es dividirà en **cinc focus d'interès** diferenciats:

1. Grau de coneixement i definició de l'ESS.
2. Paper que juga l'ESS al Berguedà (actual).
3. Paper que podria tenir l'ESS en la superació de reptes comarcals (futur).
4. Necessitat d'impuls de l'ESS al berguedà.
5. Paper dels actors en aquest impuls.

Anàlisi del discurs i temes principals detectats

Sobre el concepte de l'economia social i solidària i el nivell de coneixement

Sobre la definició de l'ESS, hi ha consens en el fet que existeix molt **desconeixement** sobre què és. Fins i tot des de les mateixes persones que formen part de l'ESS hi ha certs conceptes que no queden clars. (confusió entre conceptes com lucre i sense lucre, fundacions, associacions, tercer sector, economia social i solidària, cooperativisme...)

Hi ha una assimilació entre ESS i sector social. Al llarg de la conversa s'ha de reconduir, en diversos moments, perquè s'acaba parlant, exclusivament, del sector social.

Es defineix com a "economia que posa al centre la persona". **Es reconeix, des de l'àmbit empresarial i el de l'administració pública, que és un concepte molt desconegut.**

"Posar el bé comú al centre, una fórmula democràtica, menys piramidal. Implica mirar l'economia com a un bé per les persones, per la comunitat i pels territoris. Donar resposta a les necessitats per sobre dels beneficis. Cooperació contraposada a la idea de competició. Democràcia directa"

Aquests són alguns dels conceptes que han sortit com a **trets significatius i propis de l'ESS.**

Hi ha consens que l'ESS té capacitat de treballar en tots els sectors.

Quan es demanen exemples concrets a escala comarcal de l'ESS, no se sap donar resposta des de cap espai ni iniciativa (no intervenen els que tenen relació directa amb l'ESS). Malgrat això, sí que es comenta que hi ha poca articulació comarcal en aquest sector, i que les mateixes iniciatives existents moltes vegades no es coneixen entre elles.

Sobre els criteris per determinar què és l'Economia social i solidària

Des del sindicalisme s'apunta al fet que en l'àmbit teòric s'aporten tots aquests valors, però que, a la pràctica, això molts cops no passa. Hi ha cert aprofitament de la forma jurídica, amb pràctiques molt explotadores.

Es reconeix la situació de no compliment dels criteris de l'economia social i solidària per part de formes jurídiques que en formen part, però es considera que és preferible aquesta situació a què no existeixin perquè hi ha més possibilitats de millora i enfortiment.

Hi ha consens en el fet que l'ESS ha de ser inclusiva i àmplia: n'han de poder formar part entitats que potser, actualment, no estan reconegudes.

Hi ha acord en què la forma jurídica no determina la pertinença o no de l'ESS. Sí que entenen que algunes formes jurídiques faciliten més els valors comentats anteriorment. A més, es considera que, tot i aquesta afirmació, almenys **algunes formes jurídiques, com les cooperatives, garanteixen que existeixin els espais més democràtics.** És a dir, es considera positiu que existeixi un marc legal que permeti desenvolupar pràctiques més transformadores i amb retorn social. El problema que s'identifica és que en alguns casos no es compleix.

"El nom no fa la cosa. Segurament poden haver-hi empreses que tinguin millors condicions laborals que segons quines cooperatives. L'etiqueta no es correspon amb l'ideal de les coses ben fetes, però sí que és veritat que si pots generar un espai d'interlocució i de relació és més positiu que no fer-ho".

Relació administració pública i ESS

Es fa la proposta sobre la **relació entre les administracions públiques i l'economia social.** Des del sindicalisme, es demana que hi hagi criteris d'adjudicació prioritària de contractes i concerts que tinguin en compte les relacions laborals, la democratització de les entitats...

També s'entra a parlar sobre la **legislació**, especialment ho centren en la contractació i concertació pública. Reconeixen que hi ha un problema en la consideració principal del preu a l'hora de licitar a concursos públics.

Que el nom no faci la cosa es pot evitar. **Les administracions públiques tenen la possibilitat de posar mecanismes de control.** L'ESS està molt finançada públicament, no és una despesa, és una inversió. L'Administració ha de normativitzar i regular les condicions laborals en entitats que rebin subvencions públiques.

Es planteja donar formació a administracions públiques i cossos tècnics sobre contractació pública. També es reconeix que hi entra la voluntat política, al marge de la legislació o formació dels cossos tècnics.

Es coincideix en que l'administració pública ha d'actuar per donar aquest impuls i paper a l'ESS.

Sobre el paper de l'ESS al Berguedà

Es reconeix que **l'economia social i solidària està prenent força a la comarca** i que el coneixement, des de les diferents institucions i entitats, s'adquireix simultàniament a aquest creixement. També es comenta la necessitat de trobar l'encaix a les estructures ja creades (no pensades per l'economia no convencional).

Consideren que l'ESS **no té un paper rellevant a la comarca actualment**. Hi ha molt poc coneixement fora que et dediquis, directament, a l'ESS. *"La majoria dels Berguedans i berguedanes, per cooperativa, no els surt res. Costa molt identificar una cooperativa"*.

Es fa constar que cal fer més xarxa per promoure el coneixement i el creixement de l'ESS al berguedà. Es considera que, fins ara, no s'ha treballat així.

Els punts forts i debilitats de l'ESS

Es fa explícit que l'ESS aporta un valor afegit. També s'exposa com a element positiu la **capacitat d'innovació** dintre de la mateixa ESS que aporten mirades diferents per facilitar l'accés a drets.

Els projectes d'ESS estan molt enxarxats i es presenten de forma intercooperativa. De forma natural ja porten aquesta cooperació en la seva manera de fer. Alhora es posa de manifest la necessitat d'aprofundir molt més en aquesta pràctica i més enllà de l'ESS.

L'ESS és un marc que permet la democràcia directa i benefici social.

També es considera que el punt de vista sobre l'economia que té l'ESS, és un valor i que cal traslladar-ho a altres formes jurídiques i com a visió comarcal.

En negatiu, es considera que moltes vegades no s'utilitza tota la potencialitat que té l'ESS.

També es menciona la poca visibilitat que té l'ESS. La falta d'informació també és rellevant.

Com a repte també se situa la necessitat de presentar l'ESS com a una forma atractiva dirigida als joves. La concepció de l'ESS no és considerada dintre de l'educació que reben i, per tant, s'ha de trobar la manera de poder traslladar-ho.

Sobre els reptes comarcals i com l'ESS pot contribuir a assolir-los

L'ESS ajuda a territorialitzar l'economia. L'enfortiment territorial i el sentiment de pertinença ajuda a mantenir l'economia vinculada a la comarca. Per altra banda, les inversions es queden fixades a la comarca i es treballa amb empreses comarcals, també.

Es valora l'impacte econòmic que tenen algunes entitats de l'ESS, amb un volum important de facturació i treballadores.

L'ESS dona l'opció a què la societat tingui un guany, en contra de l'economia extractiva, i que aquest tipus d'economia pugui garantir millores socials.

A escala energètica es considera que l'ESS pot aportar molt, com ja s'està veient a la comarca d'Osona amb les Comunitats Energètiques Locals i com també s'està veient amb l'experiència de la Cooperativa Energètica Pedraforca a Saldes.

Per altra banda, l'ESS pot ajudar a definir qui és el berguedà, cap on va i què vol.

A través de l'ESS també es poden crear noves formes d'ocupació, menys terciaritzades i fora del sector serveis (es realitza un paral·lelisme entre sector serveis i precarietat laboral)

El sector agroalimentari també té un paper destacat per la comarca, amb un gran volum de persones ocupades. El sector forestal també és rellevant i s'intenta impactar a la cadena de valor de la fusta. L'ESS pot ajudar a com abordar aquestes qüestions.

Se situa l'habitatge, la mobilitat sostenible, l'energia... com a reptes comarcals. Es reconeix la gran quantitat d'habitatge tancat i no utilitzat així com la capacitat de l'ESS de poder incidir en aquesta pràctica. En termes d'habitatge hi ha l'experiència cooperativa de Cal Blanxart que precisament recupera un espai en desús i en mal estat del barri vell de Berga.

Hi ha unes problemàtiques burocràtiques des de l'administració pública i, per tant, l'ESS pot actuar de forma més àgil.

L'envelliment també és un repte, es necessiten serveis així com la formació i talent. La necessitat de cures per les característiques demogràfiques de la comarca, se situa com a oportunitat de l'ESS. S'ha de fer una comarca més equilibrada.

Es considera, per part d'un representant de l'AAPP, que l'ESS no pot competir al mercat (en el sentit estricte mercantil).

L'ESS i la seva perspectiva pot aportar molt en l'anàlisi comarcal. Unes condicions laborals dignes ajudarien a la comarca amb els seus reptes, per exemple, sobre l'habitatge.

L'ESS impacta directament amb la cura a les persones en un sentit ampli i, per tant, millora la qualitat de vida de les persones.

També es posa sobre la taula la necessitat que resideixin persones amb nivell adquisitiu alt i economies pròsperes per fer avançar la comarca. Aquesta idea,

però no és consensuada i genera reflexió: **s'incideix en el significat que es dona a "riquesa": no és només un valor econòmic.**

Sobre el paper dels diferents actors per impulsar l'ESS

Des de les **administracions públiques** es pot apostar per l'ESS a la contractació pública amb la voluntat de fer créixer l'ESS a la comarca.

En l'àmbit comarcal, se situa el polígon d'Olvan com a element clau. Potenciar la transformació cap a generació d'ocupacions més dignes.

En la definició d'una estratègia comarcal, les administracions poden dotar una visió més àmplia i poder incorporar discursos d'acord amb l'ESS. L'economia social i solidària s'ha de poder introduir com a actor rellevant en la definició dels projectes comarcals.

Les participants que actuen en representació d'entitats de l'ESS:

L'ESS necessita il·lusió i **possibilitat de transformació real**. S'ha de crear la base i que s'entengui que l'ESS pot ser una oportunitat per iniciatives econòmiques. Es pot continuar apostant més per la **intercooperació** com a element que potencia l'economia transformadora.

Les altres institucions i entitats (com LEADER) es poden acompanyar els projectes d'ESS. Posar en contacte a diferents agents i formació. Quan tenen accés a persones amb ganes d'emprendre es pot explicar que hi ha aquesta opció.

Des del teixit empresarial també es considera que en la subcontractació es pot tenir en compte l'ESS de forma preferent, per donar un impuls a aquesta economia. També poden difondre el què és l'ESS i posar-la en valor.

Per part dels sindicats, es pot acompanyar i assessorar a tothom que vol formar part de l'ESS, com a forma més democràtica de participar en el món de l'empresa. Des dels sindicats poden incidir molt quan hi ha possibilitats de compra, per part de les treballadores, de l'empresa i apostant per la cooperativització. L'empoderament que treballen des del sindicalisme també acaba potenciant l'ESS.

Conclusions

L'economia social i solidària requereix un esforç comunicatiu molt gran. Al llarg de la dinàmica, es fa evident, per part dels participants, el gran desconeixement que hi ha sobre aquesta economia. Fins i tot, entitats que formen part de l'ESS tenen dificultats per explicar el significat d'aquesta economia. Tampoc no es coneixen exemples comarcals concrets, o costa d'identificar-los.

La intercooperació és un dels elements que se situen més vegades com a element fort de l'ESS i també, de més interès per "exportar" a altres fórmules econòmiques.

Hi ha consens en situar que l'ESS aporta valor afegit, amb les seves pràctiques econòmiques, a la comarca. Tanmateix, també existeix la idea que no és viable econòmicament (malgrat situar algun exemple d'ESS que registra valors elevats de facturació i d'inversió).

Hi ha un consens en el fet que l'ESS ha de tenir un paper més rellevant a l'hora de definir l'estratègia comarcal i que ha de formar part d'espais de decisió (de la mateixa manera que en formen part les entitats d'economia més convencional).

L'administració pública se situa com l'actor amb més capacitat d'incidència a l'hora de dotar d'un major paper a l'ESS: sobretot a través de la contractació i compra pública però també tenint present a aquesta economia a l'hora de fer els plantejaments comarcals de forma transversal.

3.4.3. Sessió 2 del grup estratègic: Autodefinició de grup i anàlisi DAFO

DATA DE REALITZACIÓ: Dimarts 17 de setembre de 16.00h a 18:00h

LLOC: Cal Blanxart, Berga

ASSISTENTS:

- Laura Muixí – Ateneu cooperatiu Catalunya central

- Arnau Rojas – Vidàlia
- Mònica Guiteras – Vidàlia
- Anna Borràs – Cal Blanxart
- Anna Mosoll – Grup Horitzó
- Nadjimn Ilukpedjn – Associació Afrocatolans
- Mariama Manneh – Associació Afrocatolans
- Susanna Viladrich – BerguedArt
- Hector Hita – Agència de Desenvolupament del Berguedà
- Sebastià Prat – Agència de Desenvolupament del Berguedà
- Ernst Krose – Col·lectius pel Decreixement
- Gerard Quer – Ramaders de muntanya
- Alba Camps – L'Arada SCCL
- Ferran Canudas – L'Arada SCCL

Els objectius que es plantegen per la sessió són els següents:

- Identificar una definició identificativa de l'economia social i solidària al Berguedà, per part totes les que en formen part.
En sessions prèvies de la Taula d'ESS, ja s'havien identificat dubtes, per part de les mateixes entitats de l'ESS, sobre si havien de formar part, o no, de l'ESS al Berguedà. En aquest sentit, arribar a la definició de forma conjunta i inclusiva, és determinant pel sentiment de pertinença.
- Identificar els elements externs i interns que són favorables a l'ESS o poden resultar una amenaça.

La dinàmica que s'utilitza és el World Cafè com a eina que ha de facilitar arribar a consensos i definicions compartides. El nivell de diàleg i reflexió és profund i les conclusions són compartides per totes les participants.

S'organitzen en tres taules que treballen sobre les mateixes qüestions:

- Què és l'Economia Social i Solidària per nosaltres al Berguedà?
- Detecció d'amenaçes i oportunitats

A partir d'aquí, obren el debat i es van organitzant torns de 10 minuts. Un cop finalitzats, les integrants de la taula es dirigeixen a continuar construint

sobre uns altres supòsits elaborats a un altre grup. Amb aquesta metodologia, tothom acaba participant de totes les taules, reflexions i debats de manera que, al finalitzar la sessió, tothom ha aportat la seva perspectiva en els diferents resultats (que tendeixen a ser similars).

La definició de l'Economia Social i Solidària al Berguedà

A continuació s'exposen les conclusions a les quals van arribar les diferents taules amb relació a la definició sobre ESS:

Taula 1

"Una economia pel bé comú, una economia al servei de les persones i no del benefici/lucre. Representa un nou model econòmic basat en la justícia social, la justícia ecològica i la democràcia als centres de treball. També implica una relocalització: fer economia i vida, més responsable i coherent globalment."

Acaben tot el procés amb una reflexió entorn del què és Vs. què hauria de ser, reconeixent que no totes les entitats reconegudes a l'ESS compleixen amb la mateixa definició elaborada.

Taula 2

“Entitat o cooperativa que vetlla per un benefici comú de tots i totes les seves integrants. S’entén el benefici comú com a potenciar el que es té sense abusar dels recursos, idea associada al decreixement. Amb una clara vocació a la cerca del benefici social i que, per tant, es situa per sobre del concepte de lucre. Una alternativa social i econòmica que es defineix per aprofitar els recursos locals i que representa una eina de canvi, lent però amb una finalitat revolucionària.”

Taula 3

“Diferents projectes (més o menys consolidats) que teixeixen vincles per anar en una mateixa direcció. Comparteixen uns valors i unes pràctiques comunes:

- *Democràcia organitzativa*
- *Benefici social*
- *Responsabilitat amb el medi natural i social*
- *Justícia social: amb un objectiu transformador, el decreixement.”*

Tal com es pot observar, les tres taules comparteixen molts dels elements definitoris i, per tant, generen un gran consens en el resultat: totes les definicions són complementàries i giren entorn dels mateixos conceptes.

De les definicions consensuades a les diferents taules és proposta integrar-la en la següent:

“L’ESS al Berguedà és una economia pel bé comú, al servei de les persones i centrat en el benefici col·lectiu per sobre de l’individual. És un model econòmic basat en la justícia social, la justícia ecològica i la democratització de l’economia, un model més coherent i responsable globalment. Representa una alternativa social i econòmica que es defineix per aprofitar els recursos locals i que representa una eina de canvi, lent però amb una finalitat revolucionària.”

Anàlisi d'oportunitats i amenaces

A continuació es mostra el resum dels factors positius i negatius que identifica el grup estratègic: en relació amb el procés d'elaboració del Pla estratègic i, també, de l'ESS en general.

Moltes de les idees han sigut coincidents: especialment aquelles que tenen a veure amb la intercooperació (en el pla d'oportunitats) i la dificultat de "competir" en un sistema capitalista que premia l'economia convencional (en el pla d'amenaces).

Anàlisi DAFO

ECONOMIA SOCIAL I SOLDIÀRIA DEL BERGUEDÀ

DEBILITATS

Problemes de comunicació de cara a la ciutadania en general (dificultat de donar-se a conèixer)

Dependència de finançament públic

Manca d'educació i formació en ESS

AMENACES

Fer servir formes jurídiques per extreure benefici

El capitalisme (lògica del mercat)

Crisi climàtica

Canvi de polítiques com l'extrema dreta

La injustícia social

Falta de valor, per part de la societat, del cooperativisme

Desconeixement de molta gent sobre els actors reals de l'economia global

Existència de competència deslleial

Injustícia social

FORTALESES

Possibilitat de crear moneda local

Suport mutu

Es generen espais per persones novingudes, per la seva inclusió comunitària

Entitats existents que ja treballen al Berguedà

Possibilitat de donar valor a petits productors, artesans... de la comarca

Possibilitat d'ampliar el teixit (sumar més actors al projecte)

Coneixement del teixit associatiu i la seva activitat

Possibilitat de donar a conèixer l'ESS i millorar la comunicació de forma conjunta

Context polític de la comarca

Possibilitat de compartir recursos, idees, material...)

Intercooperació

OPORTUNITATS

Més resiliència econòmica

La possibilitat de que les Administracions atorguin fons públics prioritant l'ESS

Ciutadania més sensibilitzada

Possibilitat de crear oportunitats per les persones més vulnerables i per la ciutadania en general

REPTES COMARC ALS

4. ELS REPTES COMARCALS

4.1. Sessió 3 del grup estratègic: La definició de reptes de l'Economia social i solidària al Berguedà

DATA DE REALITZACIÓ: Dimarts 15 d'octubre de 16.00h a 18:00h

LLOC: Cal Blanxart, Berga

ASSISTENTS:

- Laura Muixí – Ateneu cooperatiu Catalunya central
- Arnau Rojas – Vidàlia
- Anna Borràs – Cal Blanxart
- Anna Mosoll – Grup Horitzó
- Anna Pujol Reig – Ateneu Feminista la Pastora
- Susanna Viladrich – BerguedArt
- Hector Hita – Agència de Desenvolupament del Berguedà
- Ernst Krose – Col·lectius pel Decreixement
- Josep Cara – CGT
- Rosa Chauarrivas – Banc del temps
- Aude Masingue – Banc del temps
- Sergio López – ADR Cat Central
- Alba Camps – L'Arada SCCL
- Ferran Canudas – L'Arada SCCL

L'objectiu d'aquesta sessió és **identificar els reptes de l'ESS al Berguedà**. L'eina utilitzada és la definició d'un escenari de futur, fixat pel 2030, de forma col·lectiva i en clau positiva. De forma conjunta s'elabora un mapa mental on s'identifiquen totes aquelles característiques que defineixen el millor dels escenaris pel 2030.

Les línies estratègiques

Un cop depurats els resultats, es proposen deu **línies estratègiques**, que ajuden a ordenar la visió de l'ESS comarcal en relació amb el futur desitjable

del Berguedà. Totes elles representen grans calaixos de reptes identificats pel grup estratègic i donen resposta a l'escenari positiu futurible.

- Administració pública i legislació: Són aquells reptes que fan referència a les administracions, a la col·laboració públic comunitària i que cerquen els canvis legislatius necessaris per impulsar l'ESS.
- Comunitat i drets: Fan referència a aquells reptes que impacten directament amb la col·lectivitat i la forma en com es relaciona. També inclou els reptes que consideren l'ESS com a resposta a la dificultat de consolidació d'alguns drets individuals i col·lectius.
- Ecologisme: Els reptes que tenen un impacte directe en la sostenibilitat ambiental, els recursos finits i el decreixement.
- Feminisme i antiracisme: Els reptes que tenen un impacte directe amb la perspectiva feminista i antiracista de forma transversal.
- Ruralitats: Els reptes que entenen l'ESS com a eina clau per assolir un major equilibri territorial.
- Sistema econòmic i consum: Són els reptes associats a l'economia en sentit ampli i la participació de la mateixa ciutadania en aquest sistema. També a aquells reptes que impacten, directament, amb la organització del treball i els drets dels treballadors/es.

S'identifiquen un total de **48 reptes comarcals**.

Administració pública i legislació

- 1.1. Establir un sistema de subvencions on l'ESS sigui prioritària
- 1.2. Promocionar una legislació que tingui en compte el bé comú
- 1.3. Promocionar una contractació i compra pública prioritària per l'ESS

Comunitat i drets

- 2.1. Impulsar l'apodamentament ciutadà
- 2.2. Impulsar les sobiranes
- 2.3. Assegurar la perspectiva de comunitats diverses
- 2.4. Assegurar la perspectiva intergeneracional

- 2.5. Promocionar accions per garantir el treball a la comarca
- 2.6. Incrementar l'oferta formativa a la comarca
- 2.7. Impulsar accions per donar suport a famílies amb infants
- 2.8. Treballar per un sistema de cures comunitari i públic
- 2.9. Oferir opcions d'habitatge digne a la comarca
- 2.10. Potenciar la rehabilitació d'habitatges
- 2.11. Oferir opcions d'habitatge sènior
- 2.12. Crear espais d'experimentació i innovació

Ecologisme

- 3.1. Incentivar la rehabilitació d'habitatges amb mirada sostenible
- 3.2. Potenciar el respecte cap a l'espai natural
- 3.3. Potenciar el patrimoni natural i cultural
- 3.4. Sensibilitzar sobre la necessitat d'implicació amb l'entorn i la defensa del territori

Feminisme i antiracisme

- 4.1. Potenciar una comarca més solidària i sense masclisme
- 4.2. Aplicar la perspectiva feminista interseccional
- 4.3. Crear activitat sociocultural assequible i feminista.

Ruralitats

- 5.1. Incentivar accions als nuclis dels pobles
- 5.2. Potenciar l'ESS com a motor de reequilibri rural - urbà
- 5.3. Potenciar els espais rurals

Sistema econòmic, treball i consum

- 6.1. Incrementar la presència a MMCC de l'ESS
- 6.2. Dur a terme accions de conscienciació i sensibilització sobre l'ESS
- 6.3. Crear espais en centres educatius per treballar l'ESS
- 6.4. Dur a terme accions de conscienciació i sensibilització sobre la desmercantilització del temps/serveis
- 6.5. Potenciar les xarxes d'intercanvi i intercooperació
- 6.6. Generar espais permanents de coordinació i intercanvi
- 6.7. Crear processos en relació a la memòria històrica per generar sensibilització sobre l'ESS

- 6.8. Incentivar la creació d'una moneda comarcal
- 6.9. Potenciar el comerç local i de proximitat
- 6.10. Potenciar la banca solidària
- 6.11. Potenciar el sector primari de proximitat i comarcal
- 6.12. Donar suport a l'adaptació de la pagesia al canvi climàtic
- 6.13. Crear una xarxa de petits productors i petites botigues comarcals
- 6.14. Sensibilitzar sobre els valors de l'ESS a altres tipus d'economia
- 6.15. Crear grups de consum
- 6.16. Canviar els hàbits de consum
- 6.17. Dinamitzar espais en desús
- 6.18. Promocionar relacions econòmiques, socials i territorials més justes
- 6.19. Potenciar l'agroecologia
- 6.20. Potenciar la sobirania alimentària
- 6.21. Posar en valor el temps lliure dins de les empreses
- 6.22. Incentivar la participació dels treballadors/es en la presa de decisions de les empreses
- 6.23. Valoritzar el treball voluntari i comunitari

Conclusions

Una primera consideració és la visió compartida sobre la **necessitat de donar a conèixer el teixit d'ESS comarcal**. De fet, aquesta visió, es reforça si recordem els resultats del grup de discussió realitzat en el present Pla Estratègic. Aquesta necessitat es vincula amb un canvi de pautes de consum de la ciutadania i com a proposta per establir un canvi de consciència, en àmbit comarcal, sobre l'economia i els drets.

Cal destacar algunes temàtiques que es presenten com a troncats, com, per exemple, l'habitatge. De fet, la perspectiva de l'ESS sobre **l'accés a l'habitatge** està alineada amb els resultats de l'informe "*Observatori Integral i sistema d'indicadors de seguiment de les PAO del Berguedà*", (2024) elaborat per Activa Prospect, que "el Berguedà té una alta proporció d'habitatges buits que afecta especialment els municipis petits i contribueix a l'estancament del mercat immobiliari."

Cal destacar, també, la quantitat d'elements situats entorn la **sostenibilitat ambiental** fet que mostra la gran preocupació i consciència del sector. Aquest element coincideix, també, amb una de les conclusions del mateix informe, que trasllada la següent conclusió: "El Berguedà lidera la sostenibilitat ambiental a Catalunya, destacant-se per un alt compromís amb la preservació dels recursos naturals. Un 33,8% de la seva superfície està sota protecció ambiental. A més destaca per la implementació de la recollida selectiva i la reducció en el consum d'aigua."

L'interès pel sector primari també queda demostrada per part del teixit ESS. Així doncs, trobem una quantitat important d'escenaris relacionats amb la sobirania alimentària, els hàbits de consum i el sector primari territorialitzat i de proximitat.

L'informe d'Activa Prospect, situa el **sector primari** comarcal com a una de les oportunitats a destacar, fet que torna a reforçar la coincidència amb la cosmovisió comarcal del teixit ESS. Per citar algunes de les oportunitats que identifica:

- *"Sinergia entre agricultura i ramaderia ecològica: Impulsar un model integrat on els cultius ecològics serveixin per alimentar el bestiar, promovent una producció ramadera amb certificació ecològica i subproductes de qualitat.*
- *Diversificació i valor afegit per a petites explotacions: Oportunitat per a diferenciar-se al mercat mitjançant productes ecològics certificats que ofereixin valor afegit, atraient consumidors conscients.*
- *Preservació i sostenibilitat del paisatge rural: Fomentar pràctiques agrícoles i ramaderes que contribueixin a la conservació de l'entorn natural i la biodiversitat."*

Els reptes esmentats traslladen la visió de l'economia social i solidària, de forma multidisciplinària, sobre les necessitats i reptes comarcals. **Tota aquesta visió de futur no necessàriament s'ha de traslladar en objectius del mateix Pla Estratègic; però explicita la cosmovisió de l'economia transformadora sobre la comarca a escala transversal.**

Per altra banda, es considera informació d'un gran valor de cara al contrast amb altres visions de les diferents taules estratègiques que promou el Consell Comarcal del Berguedà.

4.2. Els objectius

Tant de la identificació de reptes i objectius, com de les accions que se'n deriven, sorgeix la visió del teixit d'ESS del Berguedà sobre la comarca i estableix quines accions es poden dur a terme per tal de contribuir en la millora de l'entorn immediat (**mirada externa**).

També es contempla la **mirada interna** de l'ESS, i, per tant, es pretén donar resposta a com enfortir l'ESS al Berguedà.

Al final, malgrat que donen resposta a dues preguntes diferenciades, estan estretament vinculats. **Es parteix de la voluntat manifesta de l'ESS per millorar i transformar l'entorn i a la seva identitat solidària i implicada en el benestar comunitari i social.** Per tant, **l'ESS assoleix els objectius en la mesura que la comarca millora els indicadors bàsics, l'empoderament comunitari i el benestar social i ecològic.**

Com ja s'ha comentat, els reptes definits no tenen un trasllat literal a la configuració dels objectius: alguns eren d'una consideració molt àmplia, altres molt concrets i altres no estaven a les mans de l'ESS del Berguedà. És per aquest motiu que es treballa en **una evolució dels reptes per convertir-los en objectius generals i estratègics** per tal de fer més fàcil la definició d'accions. Per altra banda, també cal tenir present que la feina tècnica de trasllat de reptes a objectius, s'ha referenciat amb la diagnosi elaborada en el present Pla estratègic i que, per tant, els objectius finals estan alineats amb la visió de futur de la taula d'ESS però també amb els resultats quantitius i qualitius de la diagnosi.

Els objectius plantejats, generals i específics, són els següents:

1. **Impulsar l'ESS al Berguedà**: Són aquells objectius que es plantegen **des d'una mirada interna** i que fan referència, exclusivament, al teixit d'ESS comarcal. Donen resposta a com enfortir aquest tipus d'economia.

1.1.Incrementar el nombre d'entitats d'ESS al territori

Fomentar la creació de noves iniciatives i projectes que adoptin els principis de l'economia social i solidària, ampliant la presència i diversitat del sector al Berguedà.

1.2.Facilitar l'accés als recursos i finançament adequat per les iniciatives d'ESS

Garantir que les entitats d'ESS disposin de suport econòmic i recursos tècnics adaptats a les seves necessitats, promovent l'accés a línies de finançament específiques i acompanyament personalitzat.

1.3.Promoure la formació en ESS al llarg de tota la vida

Desenvolupar programes formatius continus que capacitin persones i col·lectius en els valors i pràctiques de l'economia social i solidària, des d'una perspectiva integradora i accessible.

1.4.Fomentar la intercooperació entre entitats del sector

Potenciar les aliances i col·laboracions entre entitats d'ESS per compartir recursos, coneixements i experiències, creant una xarxa de suport mutu més sòlida al territori.

1.5.Impulsar la visibilitat i reconeixement de l'ESS al Berguedà

Promoure campanyes, esdeveniments i accions que posin en valor l'impacte positiu de l'economia social i solidària, tant entre la ciutadania com en les institucions.

1.6. Incentivar l'auto reconeixement (el sentiment de pertinença) de les entitats de l'ESS al Berguedà

Reforçar la identitat i la cohesió interna del sector, fomentant el sentiment de pertinença i el propòsit compartit de formar part de l'ESS al Berguedà.

2. **Democratitzar l'economia i el teixit productiu**: Són aquells objectius que parlen sobre la transformació del model econòmic i les seves pràctiques internes.

2.1. Potenciar el sector primari de proximitat i comarcal

Reforçar les activitats agrícoles, ramaderes i forestals locals, promovent pràctiques sostenibles i el consum de productes del territori per garantir la seva viabilitat i resiliència.

2.2. Potenciar el comerç local i les petites productores de proximitat

Donar suport a les empreses i comerços del Berguedà que ofereixen productes i serveis de proximitat, impulsant-ne la competitivitat i la connexió amb el teixit social i econòmic local.

2.3. Crear grups de consum i canviar els hàbits de consum

Fomentar la creació de xarxes de consum responsable i col·lectiu que prioritzin l'ESS, promovent una consciència crítica i sostenible en els hàbits de consum de la ciutadania.

2.4. Incentivar la participació dels treballadors/es en la presa de decisions de les empreses

Afavorir models de governança democràtica en què les persones treballadores tinguin veu i influència en les decisions estratègiques, fomentant empreses més inclusives i compromeses amb el territori.

3. **Desenvolupar les economies locals i enfortir el territori mitjançant un aprofitament sostenible dels recursos**: Els objectius que fan referència a la necessitat de disposar d'una economia territorialitzada i pròpia, com el sector primari. També fa referència al respecte per l'entorn i a les pràctiques relacionades amb el decreixement.

3.1. Incentivar la rehabilitació d'habitatges amb mirada sostenible

Promoure projectes de rehabilitació que prioritzin criteris d'eficiència energètica, ús de materials sostenibles i adaptació a les necessitats del territori, reduint l'impacte ambiental i fomentant la qualitat de vida.

3.2. Incentivar el decreixement

Impulsar iniciatives que promoguin un model econòmic més sostenible, basat en la reducció del consum excessiu, l'optimització de recursos i la transició cap a una economia més respectuosa amb els límits planetaris.

3.3. Potenciar patrimoni natural i cultural

Valorar i protegir els recursos naturals i culturals del Berguedà, desenvolupant accions que n'afavoreixin la conservació i la seva integració com a part essencial del desenvolupament local.

3.4. Potenciar els espais rurals

Fomentar la revitalització dels espais rurals, prioritzant l'activitat econòmica sostenible i les infraestructures que permetin millorar la qualitat de vida i l'arrelament al territori.

4. **Promoure la cohesió social i el benestar comunitari, garantint la protecció dels drets col·lectius**: Són aquells objectius que persegueixen la consolidació i l'impuls dels drets, tan individuals com col·lectius.

4.1. Assegurar la perspectiva de comunitats diverses

Incorporar la veu i les necessitats de col·lectius diversos en totes les accions, garantint la inclusió, la igualtat d'oportunitats i el respecte a la diversitat.

4.2. Promocionar accions per garantir el treball a la comarca

Desenvolupar iniciatives que impulsin l'ocupació de qualitat al Berguedà, afavorint la creació de llocs de treball sostenibles i adaptats a les necessitats del territori.

4.3. Incrementar l'oferta formativa a la comarca

Ampliar les oportunitats d'educació i capacitació professional al Berguedà, amb formacions que responguin a les demandes locals i que fomentin el desenvolupament personal i laboral.

4.4. Treballar per un sistema de cures comunitari i públic

Impulsar un model de cures basat en la col·laboració comunitària i la responsabilitat pública, assegurant que les necessitats de cura siguin accessibles, dignes i inclusives.

4.5. Promocionar accions per garantir l'habitatge a la comarca

Fomentar polítiques que assegurin l'accés a un habitatge assequible, digne i adequat per a totes les persones, prioritzant solucions que responguin a les necessitats socials del Berguedà.

4.6. Potenciar una comarca més solidària i sense masclisme

Promoure accions que fomentin la solidaritat, la cohesió social i la igualtat de gènere, eliminant les barreres que perpetuen el masclisme i avançant cap a una societat més justa i igualitària.

4.7. Promoure una cultura crítica, transformadora i popular

Fomentar iniciatives culturals que qüestionin les estructures de poder establertes, que inspirin canvis socials i que s'arrelin en les necessitats i expressions del territori. Aquest objectiu busca potenciar una cultura accessible i participativa, capaç de generar consciència col·lectiva, empoderar les comunitats locals i contribuir a la construcció d'una societat més justa i equitativa.

Els objectius, treballats amb el grup motor, es contrasten amb el grup estratègic per assegurar el consens i el respecte a les propostes treballades. Són objectius que tenen un abast ampli, que donen resposta a molts dels reptes considerats inicialment i permeten marcar accions a curt, mitjà i llarg termini.

PLA D'ACCIÓ

5. EL PLA D'ACCIÓ

5.1. Sessió 4 i 5 del grup estratègic: Identificació de les accions 2024 – 2030

DATA DE REALITZACIÓ: 5 i 19 de novembre de 2024

LLOC: Cal Blanxart, Berga

ASSISTENTS:

- Laura Muixí – Ateneu cooperatiu Catalunya central
- Arnau Rojas – Vidàlia
- Anna Borràs – Cal Blanxart
- Anna Mosoll – Grup Horitzó
- Susanna Viladrich – BerguedArt
- Hector Hita – Agència de Desenvolupament del Berguedà
- Ernst Krose – Col·lectius pel Decreixement
- Ariadna Herrada
- Gerard Quer Olivós
- Naajimu Ilukpedju
- Sebastià Prat – Agència de Desenvolupament del Berguedà
- Dolors Tous
- Aida Padullés
- Antoni Garcia
- Rosa Chauarrivas – Banc del temps
- Sergio López – ADR Cat Central
- Alba Camps – L'Arada SCCL
- Ferran Canudas – L'Arada SCCL

Amb aquesta sessió es van identificar les accions a realitzar a partir del mapa de reptes creat i dels objectius que en van sorgir.

La dinàmica utilitzada va ser *l'Open Space*. Així doncs, es va treballar en grups segons els objectius comentats anteriorment mitjançant una proposta de fitxa de les accions que intenta recollir informació bàsica com: descripció de l'acció, objectius generals i específics als quals dona resposta, accions operatives necessàries per dur a terme l'acció, responsables i calendari d'execució.

La dinàmica va permetre la identificació de **63 accions a realitzar fins al 2030**.

Les accions⁴

Es van requerir dues sessions presencials del grup estratègic per tal d'identificar totes les accions i dos qüestionaris posteriors per tal que tothom aportés la seva visió i legitimés els resultats obtinguts.

En aquestes sessions també es treballa **la necessitat d'incorporar una visió transversal i no sectorial de cada entitat**, per tal d'implicar-se i identificar accions més enllà de la visió sectoritzada de cada participant. Es posa de manifest i, de fet, es reflexiona, sobre la necessitat d'enfortir la visió compartida i el treball conjunt així com la identificació, des de cada entitat, de pertinença a un tipus d'economia i col·lectiu.

Les accions definides, des del grup estratègic, pretenen donar resposta als objectius plantejats i reflexionant al voltant de les dues següents preguntes:

- Com podem impulsar i enfortir l'ESS a escala comarcal?
- Què pot fer l'economia social i solidària per ajudar a assolir els objectius i reptes comarcals?

⁴ Per facilitar l'organització i el seguiment del pla, s'ha elaborat un document annex amb la descripció completa de cada acció, incloent-hi els objectius, responsables, terminis, prioritització i actors clau. Aquest document proporciona una guia operativa per implementar el pla amb detall i eficàcia. VEGEU ANNEX 15

Cal destacar que va requerir cert esforç el detall d'accions per donar resposta a tots els objectius: sobretot en el camp de feminismes, de cultura i de treball.

Per cada una de les 63 accions s'ha realitzat una fitxa d'execució tenint en compte les observacions, els elements clau i els indicadors d'avaluació.⁵

⁵ Vegeu ANNEX 18

5.2. Sessió 6 del grup estratègic: identificació de les prioritats i la dependència. Les accions del 2025 i 2026

DATA DE REALITZACIÓ: 17 de desembre de 2024

LLOC: Cal Blanxart, Berga

ASSISTENTS:

- Laura Muixí – Ateneu cooperatiu Catalunya central
- Arnau Rojas – Vidàlia
- Anna Borràs – Cal Blanxart
- Anna Mosoll – Grup Horitzó
- Susanna Viladrich – BerguedArt
- Hector Hita – Agència de Desenvolupament del Berguedà
- Ernst Krose – Col·lectius pel Decreixement
- Sergio López – ADR Cat Central
- Sebastià Prat – ADB i Consell Comarcal del Berguedà
- Alba Camps – L'Arada SCCL
- Ferran Canudas – L'Arada SCCL

Aquesta sessió es va desenvolupar en diferents fases. En primer lloc, es va enviar un formulari a través de correu electrònic en el que es realitzava un retorn de totes les accions sorgides a la vegada que es demanava la valoració de dos aspectes clau⁶:

- **Valoració de la prioritat de les accions:** *un 1 era "molt prioritària" i 5 "gens prioritària".*
- **Valoració del nivell de dependència amb altres actors:** *on 1 era "totalment a les nostres mans" i 5 "depèn totalment d'altres actors".*

⁶ Vegeu Annex 13 i 14

La valoració d'aquests dos indicadors de forma conjunta és especialment important per evitar un pla estratègic poc realista, amb baix nivell d'execució. Els resultats que es van obtenir van ajudar a escollir les 20 primeres accions (corresponents als dos primers anys del pla estratègic) més prioritàries i més independents.

En aquest sentit, la metodologia utilitzada, va ser una mitjana dels dos indicadors: el resultat final va ser el nombre (comprès entre 1 i 5) de puntuació final.

En un segon terme, es va realitzar la sessió presencial, que tenia per objectiu el retorn al grup estratègic dels resultats obtinguts de forma telemàtica per tal de validar-los, a la vegada que assolir una major concreció de les 20 primeres accions a realitzar i també l'assignació de responsables i equips de treball. En aquesta part de la sessió es demanava la consideració de tres qüestions bàsiques:

- Aliades necessàries
- Possibles obstacles
- Responsables de l'execució de les accions

El format de la sessió va ser un plenari, donada la importància de compartir i consensuar com a grup totes i cadascuna de les accions programades.

Les diverses consideracions es poden consultar a les fitxes elaborades de l'execució de les accions.⁷

A continuació es detallen les accions del pla d'acció, amb una breu descripció i les actuacions necessàries per realitzar-les. També es trasllada la puntuació obtinguda després de la valoració de prioritat i dependència.

S'han ordenat les accions segons objectius generals i específics als quals fan referència.

⁷ Vegeu Annex 18

ACCIONS PE ESS

5.3. Les accions

1. Impuls de l'ESS al Berguedà

1.1. Incrementar el nombre d'entitats d'ESS al territori

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
17. Habitatge cooperatiu	Acompanyar a la creació i consolidació de projectes d'habitatge en cessió d'ús	17.1. Assignar una persona referent comarcal en habitatge cooperatiu 17.2. Dur a terme jornades de foment d'habitatge cooperatiu 17.3. Buscar complicitats amb AAPP	1,75
24. Percentatge mínim d'habitatge comunitari	Marcar i fer una declaració d'intencions d'un % mínim d'habitatge comunitari i autogestionat en les adjudicacions d'habitatge públic, per poder fer un seguiment i valorar el seu increment	24.1. sensibilitzar i explicar el model cooperatiu 24.2. Acord entre els ajuntaments interessats 24.3. Oferir suport i assessorament	2,15
28. Formació sobre CPR i clausules socials	formar i explicar al teixit productiu del Berguedà que són les clausules socials i l'estratègia de l'AP per tal que ho entenguin i incorporin valors de l'ESS	28.1. formació a empreses 28.2. suport i assessorament en tràmits	1,78
50. Acompanyament ESS	Acompanyar la creació i consolidació de projectes d'ESS	50.1. Definició del projecte 50.2. Pla de finançament del projecte 50.3. Enxarxament 50.4. Programa de formació a les assessories i gestories comarcals per incrementar el coneixement de l'ESS 50.5. Incentivar el relleu cooperatiu i la transformació de les empreses convencionals	1,66

1. Impuls de l'ESS al Berguedà

1.2. Facilitar l'accés als recursos i finançament adequat per les iniciatives d'ESS

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
15. Incubadora cooperativa	Crear espais finançats perquè es puguin provar idees de negoci o intervenció comunitària	15.1. Buscar espais buits en els que es puguin desenvolupar les experiències 15.2. Buscar col·laboracions públic comunitàries 15.3. Donar suport a les experiències (a nivell públic, co lideratge)	2,83
25. Servei assessorament financer en ESS	Crear un servei integral d'ESS al Berguedà tant per entitats com per ajuntaments, sobretot centrat en ajuts i subvencions per facilitat i apropar els recursos	25.1. crear un canal d'alertes 25.2. Newsletter 25.3. Intensificar el suport en redacció i accés a subvencions i finançament	2,55
29. Percentatge mínim de contractació amb entitats ESS	Fixar un mínim del pressupost anual del ajuntaments hagi de ser contractat amb empreses de l'ESS	29.1. Incidir en la sensibilització ajuntaments 29.2. acord marc dels ajuntaments interessats 29.3. establir sistema de suport	2,11
39. Promoure avantatges fiscals per promoure l'ESS	Promoure des dels Ajuntaments unes bonificacions en relació a l'ESS	39.1. Instar als Ajuntaments a establir una bonificació del 95% de la quota de l'impost sobre activitats econòmiques pels primers cinc anys d'una entitat d'ESS 39.2. Establir una bonificació del 95% en l'ibi que siguin titularitat d'una entitat de l'ESS o ens els espais en que es duguin a terme activitats de l'ESS 39.3. Establir l'exempció del pagament de la taxa pers serveis urbanístics a les entitats d'ESS que el requereixin i, entre aquestes, les cooperatives d'habitatge	2,55
52. Micromecenatge públic comunitari	Impulsar una campanya de micromecenatge amb compromís de posar el doble d'import recaptat per part dels Ajuntaments per tal de proveir de finançament ESS	52.1. Identificar necessitats reals de l'ESS en finançament 52.2. Identificació del projecte en concret com a ESS 52.3. Detecció d'Ajuntaments interessats	2,88
53. Acords marc amb entitats de finançament ètic	Establir uns acords entre la taula ESS i les entitats de finançament ètic per facilitar el finançament a l'ESS	53.1. Contactes amb entitats de finançament 53.2. Crear un subgrup de la taula d'ESS de valoració de projectes abans d'enviar-ho a l'entitat de crèdit	2,11

1. Impuls de l'ESS al Berguedà

1.3.Promoure la formació en ESS al llarg de tota la vida

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
5.ESS a les escoles i instituts	Presentació de les entitats a les escoles i instituts	5.1. Presentació del moviment ESS 5.2. Recuperar el mercat de cooperatives 5.3. Formar a professors/es en ESS 5.4. Crear materials de sensibilització a disposició dels centres escolars 5.5. Incentivar la creació de cooperatives d'alumnes	2
37. Educació en ESS a l'UP Berguedà	Reconvertir l'UP Berguedà en l'UP ESS Berguedà, que la feina que es fa amb les escoles i instituts inclogui la perspectiva de l'ESS	37.1. Fer incidència al Consell Comarcal per canviar el plantejament d'UP 37.2. Mentoratge d'entitats d'ESS a cooperatives d'instituts 37.3. Crear una proposta, des de la taula d'ESS, de programa UP	2
38. Treballs de recerca sobre ESS	Promoure que l'alumnat de batxillerat faci treballs de recerca entorn a temes vinculats a l'ESS	38.1. Pensar en línies de propostes de treball i presentar-les a instituts anualment 38.2. Crear un permí	2,11
54. Certificats de professionalitat	Introduir la temàtica als certificats de professionalitat	54.1. Contactar amb centres docents que imparteixen els certificats de professionalitat 54.2. Crear, des de la taula d'ESS, material per fer la formació	2,6
55. Escola d'adults	Incoure capsules formatives a l'escola d'adults sobre ESS	55.1. Contactar amb centres educatius per incloure ESS 55.2. Crear, des de la taula d'ESS, material per fer la formació	2,61

1. Impuls de l'ESS al Berguedà

1.4.Fomentar la intercooperació entre entitats del sector

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
16. Guia per la interseccionalitat	Guia per la interseccionalitat	<p>16.1. Identificació de bones pràctiques entre les entitats d'ESS</p> <p>16.2. Oferir formació sobre interseccionalitat a les entitats d'ESS</p> <p>16.3. Divulgació i difusió de la guia</p>	2
26. Mancomunar recursos i crear aliances entre l'ESS Berguedà	Agrupar entitats ESS que vulguin licitar amb les AAPP i crear un espai de mancomunació de recursos	<p>26.1. Identificar massa crítica o necessitats reals</p> <p>26.2. Valorar la creació d'una cooperativa de segon grau</p>	1,78
33. Intercooperació productores agroecològiques locals	Promoure la intercooperació entre productores agroecològiques	<p>33.1. Fer la distribució compartida</p> <p>33.2. Fer un espai conjunt de venda de productes locals</p> <p>33.3. Espai virtual agroecològic</p> <p>33.4. Vincular la taula de l'ESS a la taula de sobirania alimentària que ja treballa en aquest objectiu</p> <p>33.5. Fomentar que persones que participen de sobirania alimentària assisteixi a la taula d'ESS</p>	1,94
59. Banc del temps i ESS	Utilitzar el banc del temps com a eix d'intercanvi i suport entre les entitats de ESS	<p>59.1. Incentivar l'adhesió al banc del temps comarcal de totes les entitats de l'ESS i de la taula</p>	2,44

1. Impuls de l'ESS al Berguedà

1.5. Impulsar la visibilitat i reconeixement de l'ESS al Berguedà

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
21. Catàleg d'entitats d'ESS i serveis per l'AAPP	Crear un catàleg de les entitats enfocat a serveis que poden oferir a les administracions públiques, amb l'objectiu que el personal tècnic conegui a qui pot contactar	<p>21.1. Parlar amb altres territoris que ja ho han fet</p> <p>21.2. Buscar disseny</p> <p>21.3. Elaboració participativa del catàleg</p> <p>21.4. Difusió del catàleg</p>	1,7
22. Segell ESS	Crear un segell de principis i valors de l'ESS al Berguedà, més enllà de la forma jurídica	<p>22.1. Definir principis i valors</p> <p>22.2. Vincular el segell al catàleg i al registre comarcal</p> <p>22.3. Enxarxar amb altres iniciatives que ja treballen en la definició dels valors d'entitats ESS (pam a pam)</p> <p>22.4. Oferir formació i divulgació dels criteris utilitzats pel segell</p>	2,05
27. Fira del Bé Comú	Jornades, xerrades sobre el concepte del Bé comú per reforçar la necessitat de gestionar de forma comuna allò que pertany a tothom	<p>27.1. cerca i visualització d'experiències existents</p> <p>27.2. relat i difusió del missatge</p> <p>27.3. xerrades i accions a mitjans locals (entrevistes, podcasts)</p>	1,33
35. Mercat ESS + centre cultural	Rehabilitar algun espai en desús comarcal, per convertir-lo en un mercat de productes agroalimentaris i artesans locals i ecològics i un centre cultural on puguin programarse exposicions, xerrades, activitats culturals, etc. [prèviament, fer incidència a les administracions locals perquè limitin la presència de grans superfícies a Berga]	<p>35.1. Contactar amb el grup de productors que organitzen el mercat de Cal Rosal</p> <p>35.2. Identificar espais en desús per ESS</p> <p>35.3. Sensibilitzar sobre el consum responsable i l'abús de les principals comercialitzadores</p>	2,55
40. Ruta i exposició memòria cooperativa	Promoure l'exposició sobre memòria cooperativa, poder-la portar arreu de la comarca i Fer una ruta guiada de memòria històrica del cooperativisme	<p>40.1. Implicar departaments d'educació i turisme en el disseny d'una ruta guiada de memòria històrica del cooperativisme</p> <p>40.2. Disseny de continguts i materials (físics i digitals) per la ruta.</p> <p>40.3. Senyalització de la ruta</p> <p>40.4. Difusió de l'exposició sobre memòria cooperativa arreu de la comarca</p>	2,16
41. Més recerca de memòria històrica del cooperativisme	Col·laborar amb Àmbit de Recerca del Berguedà per fer i publicar estudis històrics		2,78

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
43. Registre ESS comarcal	Crear un registre comarcal d'entitats d'ESS, no només basat en la fórmula jurídica sinó també amb valors compartits	43.1. Consensuar els paràmetres i indicadors d'ESS	1,88
51. Moció ESS	Impulsar una moció	51.1. Identificar el contingut del manifest/moció i redacció 51.2. Presentar-ho a les diferents AAPP 51.3. Presentar-ho a mitjans territorials	2,27
61. Cultura cooperativa	Incloure produccions culturals i artístiques d'entitats d'ESS en el circuit de programació	61.1. Crear un catàleg d'equipaments, grups, serveis culturals que ofereix l'ESS 61.2. Difondre el catàleg a les diferents administracions 61.3. Col·laborar amb el projecte "la traça cultural!"	2
63. Bingo Rebel	Crear una jornada lúdico - festiva, en format de joc, on les diferents entitats de l'ESS poden aportar serveis/productes i així es dona a conèixer a la ciutadania	63.1. Identificar els productes o serveis que les entitats poden aportar 63.2. Preparació de la jornada a través de la taula	2,39
64. Mentoria	crear un grup de persones referents en el camp de l'ESS a la comarca que puguin donar a conèixer a la població que és l'ESS. No un grup d'experts que a vegades no arriben, sinó persones més properes i del territori o territoris propers que arribin a la població.	64.1. Identificar les persones i posar-se en contacte amb elles per establir aquest grup 64.2. Donar-les a conèixer mitjançant una jornada, o bé, a través de premsa, podcast, xarxes i altres	1,99

1. Impuls de l'ESS al Berguedà

1.6. Incentivar l'auto reconeixement (el sentiment de pertinença) de les entitats de l'ESS al Berguedà

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
30. Inspirar-nos i vincular-nos amb el moviment "Pobles o comunitats en transició"	Organitzar activitats per donar a conèixer aquesta iniciativa i veure de quina manera ens hi podem vincular com a Taula estratègica d'ESS del Berguedà	30.1. Establiment d'un calendari de trobades 30.2. Implantació d'un sistema rotatiu d'ubicacions de les sessions entre totes les entitats de la taula d'ESS	2,05
36. Fira anual ESS	Fer una fira d'ESS anual al Berguedà	36.1. Fer una mostra de l'ESS al berguedà 36.2. Associar la jornada amb programació cultural 36.3. Oferir formacions i xerrades d'actualitat i d'interès comunitari	2,16
42. Consolidar i enfortir la taula estratègica d'ESS del berguedà	Ampliar les entitats que formem part de la taula estratègica d'ESS del Berguedà (falta més presència de pageses, falta gent que produeix productes elaborats)	42.1. Coordinació amb entitats representatives de sectors poc representats a la taula 42.2. Crear un programa de formació interna	1,88
44. Aliances ESS	Teixir aliances amb entitats externes a la comarca de l'ESS	44.1. Participació en trobades de l'ESS de Catalunya Central 44.2. Organització d'una trobada d'ESS de la Catalunya Central al Berguedà	2,28

2. Democratitzar l'economia i el teixit productiu

2.1. Potenciar el sector primari de proximitat i comarcal

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
32. Enxarxament productores agroecològiques locals	Promoure espais de trobada entre productores agràries locals, amb consumidores (les que ja participen d'alguna iniciativa d'ESS i les que no), amb altres agents potencials consumidores (escoles, restauració...)	32.1. Identificar productores agràries locals 32.2. Identificar grups de consumidores 32.3. Crear l'espai semestralment	1,78
34. CPR alimentació	Fer incidència a les administracions locals per tal que incloguin clàusules socials i ambientals a la contractació pública perquè els productes locals i agroecològics del Berguedà estiguin presents a les cuines de col·lectivitats (escoles, hospitals...)	34.1. Crear un manual de compra pública sobre productes agroecològics	2,05

2. Democratitzar l'economia i el teixit productiu

2.2. Potenciar el comerç local i les petites productores de proximitat

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
46. Aplicatius de comandes	Desenvolupar aplicatius per poder gestionar comandes i relacionar consum i producció de forma directa	46.1. Crear l'aplicatiu 46.2. Fer difusió de l'aplicatiu	2,16

2. Democratitzar l'economia i el teixit productiu

2.3. Crear grups de consum i canviar els hàbits de consum

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
45. Grups de consum	Crear espais físics on poder tirar endavant els grups de consum amb autonomia per decidir què s'hi fa i com.	45.1. Vincular l'acció a les taules estratègiques d'ESS i sobirania alimentària	2,28
47. Incentivar la creació d'una moneda comarcal	incentivar la creació d'una moneda comarcal	47.1. Buscar adhesions als diferents comerç 47.2. Buscar experiències d'èxit sobre monedes locals	3,05
57. Banc del temps	Acompanyar, consolidar i divulgar el banc del temps com a possible moneda alternativa i paralela	57.1. Assignar una persona responsable al Consell Comarcal 57.2. Informar i formar a les empreses i a la població	2,33
58. Banc del temps a les escoles	Fer us del banc del temps a les escoles i institut entre alumnes creant petites iniciatives d'intercanvis de serveis o materials	58.1. El temps com a moneda pel mercat de cooperatives 58.2. Crear mercats d'intercanvis a les escoles 58.3. Crear bancs del temps a les escoles	2,22

2. Democratitzar l'economia i el teixit productiu

2.4. Incentivar la participació dels treballadors/es en la presa de decisions de les empreses

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
31. Fer incidència a les AAPP perquè tinguin mecanismes de seguiment i control dels drets laborals a les empreses que reben diners públics	Fer incidència a les AAPP perquè tinguin mecanismes de seguiment i control dels drets laborals a les empreses que reben diners públics	31.1. Fer incidència a les administracions locals perquè les empreses que reben diners públics hagin pactat les condicions laborals pels llocs de feina que se'n deriven amb la representació legal de les treballadores 31.2. Fer incidència a les administracions locals perquè les empreses que reben diners públics hagin de demostrar una avaluació de riscos psicosocials	2,5

3. Desenvolupar les economies locals i enfortir el territori mitjançant un aprofitament sostenible dels recursos

3.1. Incentivar la rehabilitació d'habitatges amb mirada sostenible

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
7. Rehabilitació habitatge	Rehabilitar habitatges de propietat municipal i eclesiàstic per destinar-los a lloguer social i usos comunitaris	<p>7.1. Que els serveis públics puguin assessorar per impedir que el bisbat no es quedi amb els béns comuns</p> <p>7.2. Definir altres usos</p> <p>7.3. Analitzar el patrimoni de l'església a nivell comarcal</p> <p>7.4. Fer estudis sobre el parc d'immobles disponibles, susceptibles de rehabilitació, i el seu grau de viabilitat</p>	2,38
9. Bioconstrucció	Col·laborar amb el gremi de bioconstrucció de Catalunya per dur a terme accions formatives	9.1. Establir contacte amb el gremi per creuar plans d'acció	2,22

3. Desenvolupar les economies locals i enfortir el territori mitjançant un aprofitament sostenible dels recursos

3.2. Incentivar el decreixement

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
1. Fira del decreixement	Organitzar unes jornades sobre el decreixement	<p>1.1. Buscar cooperació amb les administracions</p> <p>1.2. Buscar aliances fora de l'ESS</p> <p>1.3. Accions de divulgació i difusió sobre decreixement</p>	1,83
4. Xarxes d'intercanvi	Crear espais físics o virtuals de xarxes d'intercanvi	<p>4.1. Tallers d'autoreparació d'objectes</p> <p>4.2. Banc d'articles de primera instància</p> <p>4.3. Biblioteca de les coses</p> <p>4.4. Detectar altres entitats i iniciatives que puguin aportar experiència</p>	2,16

3. Desenvolupar les economies locals i enfortir el territori mitjançant un aprofitament sostenible dels recursos

3.3.Potenciar patrimoni natural i cultural

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
6. Grup de defensa	Generar activitats per vincular el Grup de defensa	6.1. Neteja d'espais 6.2. Activitats de sensibilització ambiental 6.3. Col·laboració i vinculació amb el GDN	2,11
11. Banc de llavors	Crear un banc de llavors comarcal	11.1. Identificar iniciatives existents 11.2. Identificar entitats que puguin estar interessades 11.3. Vincular la iniciativa amb la taula estratègica de sobirania alimentària	2,38
12. Banc de terres	Potenciar un banc de terres (horts urbans, camps)	12.1. Connectar pagesia i propietaris 12.2. Garantir l'accés a la terra 12.3. Establir aliances amb el projecte, ja en funcionament, de "Relleu Argari" promogut per ADRINOC	2,44

3. Desenvolupar les economies locals i enfortir el territori mitjançant un aprofitament sostenible dels recursos

3.4. Potenciar els espais rurals

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
2. Mobilitat sostenible	Millorar la connectivitat comarcal sense l'ús del vehicle privat. (via verda, busos...)	<p>2.1. Promoure l'ús del cotxe compartit</p> <p>2.2. Xarxa de voluntaris de mobilitat</p> <p>2.3. Fomentar l'autostop</p> <p>2.4. Creació d'una taula comarcal de mobilitat i assegurar la participació d'entitats que comparteixin la visió de mobilitat sostenible</p> <p>2.5. Inversió pública en espais peatonals i ciclables</p>	2,33
8. Gestió del cicle de l'aigua	Fer un anàlisi de l'estat del cicle de l'aigua a la comarca tot promovent la municipalització de la gestió de l'aigua com a bé comú	<p>8.1. Identificar en quin estat està la gestió de l'aigua actualment</p> <p>8.2. Conèixer els consums de la població estable i turística de la comarca</p> <p>8.3. Promoure un ús raonable de l'aigua prioritzant els usos no lucratiu</p> <p>8.4. Donar suport a la municipalització del servei d'aigua</p>	2,22
10. Fira de santa tecla	Potenciar espais rurals com la fira de Santa Tecla	<p>10.1. Col·laborar amb el replantejament de la fira i aportar la visió de l'ESS</p> <p>10.2. Establir sinèrgies amb l'ajuntament de berga (responsable de l'organització)</p>	2,5
13. Sobirania energètica	Facilitar un incentiu major per posar plaques solars	<p>13.1. Compres col·lectives de plaques solars</p> <p>13.2. Incentivar i acompanyar la creació de comunitats energètiques</p> <p>13.3. Incentivar un ús raonable de l'energia promovent un decreixement energètic</p>	3
60. Gestió forestal sostenible	Promoure una gestió forestal sostenible i una revalorització de la cadena de la fusta	<p>60.1. Ajudar a la difusió de la iniciativa de la Mancomunitat de Biomassa</p> <p>60.2. Potenciar l'ús de fusta en construcció i energia</p>	2,44

4. Promoure la cohesió social i el benestar comunitari, garantint la protecció dels drets

4.1. Assegurar la perspectiva de comunitats diverses

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
23. Formació sobre activitats inclusives	Formació a equip tècnic sobre el concepte Inclusiu per tal d'incorporar-ho a les activitats de l'ens	<p>23.1. Fer un programa formatiu i establir el contingut de la formació</p> <p>23.2. Parlar amb les diferents entitats públiques interessades</p>	2,38

4. Promoure la cohesió social i el benestar comunitari, garantint la protecció dels drets

4.3. Incrementar l'oferta formativa a la comarca

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
20. Formació i orientació laboral	Crear grups de formació i orientació laboral	<p>20.1. Auto organitzar-se, des de la taula d'ESS, per crear aquesta xarxa</p> <p>20.2. Programar una formació sobre orientació laboral</p>	2,27
62. Promoure campus universitaris en entorns rurals	Promoure estades, de curta durada com els campus d'estiu, relacionats amb l'educació superior i la recerca, a la nostra comarca	<p>62.1. Establir convenis amb Universitats Catalanes</p> <p>62.2. Coordinar-nos amb la taula de formació</p>	2,77

4. Promoure la cohesió social i el benestar comunitari, garantint la protecció dels drets

4.4. Treballar per un sistema de cures comunitari i públic

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
18. Menjadors públics	Impulsar els menjadors públics i comunitaris	<p>18.1. Buscar experiències d'èxit de menjadors comunitaris</p> <p>18.2. Impulsar un sistema d'adhesió (sòcies) per aportar temps i vountariat</p> <p>18.3. Vincular la iniciativa amb una possible cuina central pública (que abasteixi els menjadors escolars, de residències...)</p> <p>18.4. El producte ha de ser local i de proximitat</p> <p>18.5. Fer accessible el servei a tots els col·lectius, també els que viuen en habitatges disseminats a partir de, per exemple, l'ús dels tappers i la logística del producte</p>	2,44
19. Xarxa de cures	Fomentar una xarxa de cures comunitàries i públiques	<p>19.1. Crear xarxes remunerades a nivell de barri</p> <p>19.2. Cerca d'exèriències que ja funcionen</p> <p>19.3. Obertura i dinamització d'espais de cura per a infants i persones grans (ludoteques i casals d'avis)</p> <p>19.4. Implicació activa de les persones usuàries en la programació i gestió dels espais de cures públics i comunitaris</p>	2,5

4. Promoure la cohesió social i el benestar comunitari, garantint la protecció dels drets

4.5. Promocionar accions per garantir l'habitatge a la comarca

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
3. Habitatge: grans tenidors	Dur a terme una campanya d'assayalament d'immobles de grans tenidors (Bancs, fons..)	<p>3.1. Identificar els habitatges de grans tenidors</p> <p>3.2. Fer difusió de l'acció</p> <p>3.3. Fer incidència a mitjans territorials per explicar la problemàtica</p> <p>3.4. Teixir aliances amb entitats de defensa de l'habitatge (sindicat de llogateres, PAH, Pirineu viu...)</p>	2,33
14. Sensellarisme	Rehabilitar espais en desús per garantir l'habitatge a persones que no hi tenen accés	<p>14.1. Conèixer la necessitat real (números sensellarisme)</p> <p>14.2. Identificar habitatge buit i contactar amb propietaris</p> <p>14.3. Mediar entre propietaris i públic demandant</p> <p>14.4. Oferir serveis des de l'ESS a la nova comunitat</p>	2,33

4. Promoure la cohesió social i el benestar comunitari, garantint la protecció dels drets

4.6. Potenciar una comarca més solidària i sense masclisme

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
48. Economia feminista	Centrar esforços en educar en les economies feministes. Incorporar la perspectiva feminista	48.1. Crear espais i formacions específiques sobre perspectiva feminista de forma transversal	2

4. Promoure la cohesió social i el benestar comunitari, garantint la protecció dels drets

4.7. Promoure una cultura crítica, transformadora i popular

NUM. ACCIÓ	DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ	ACTUACIONS	NIVELL DE DEPENDÈNCIA / PRIORITZACIÓ
56. Garantir l'accés cultural	Revitalitzar espais buits cedint l'ús a grups culturals i artístics a canvi d'un retorn al municipi a través de les seves produccions	<p>56.1. Identificar possibles espais buits</p> <p>56.2. Elaborar una campanya pels Ajuntaments</p> <p>56.3. Identificar les iniciatives culturals comarcals</p>	2,72

Cal destacar que l'objectiu 4.2. Promocionar accions per garantir el treball a la comarca, tot i que s'havia considerat com a objectiu, no ha acabat derivant en cap acció en concret. Tanmateix, de les accions sorgides a l'objectiu 1 i totes les relatives a l'enfortiment de l'ESS a la comarca, com a conseqüència indirecta, es pot esperar un augment de treball digne al Berguedà.

5.4. L'execució: Grups de treball

Per tal d'assegurar l'execució de les accions s'assignen entitats responsables i es creen els grups de treball, que han de permetre el seguiment, avaluació i execució de les accions.

GRUPS DE TREBALL			
NOM	RESPONSABLES	ACCIONS ASSOCIADES 2025	ACCIONS ASSOCIADES 2026
Habitatge	Vidàlia Leader Cal Blanxart	Habitatge cooperatiu	
Educació i cultura	Banc del temps BerguedArt		ESS a les escoles i instituts Educació en ESS a l'UP Berguedà Cultura cooperativa
Agroalimentació	Ramaders del berguedà Leader Fundació la Llar	Enxarxament productores agroecològiques locals	Intercooperació productores agroecològiques locals CPR alimentació
Sensibilització	Col·lectiu pel decreixement CGT Pastora Newus Africatalans	Fira del bé comú Formació en CPR i clàusules socials Fira del decreixement	Guia per la interseccionalitat Economia feminista Inspirar-nos i vincular-nos amb el moviment "Pobles o comunitats en transició"
Enfortiment ESS	Horitzó Pastora BerguedArt Sobirania	Acomanyament de projectes ESS Catàleg d'entitats d'ESS i serveis per les AAPP Mancomunar recursos i crear aliances entre l'ESS Consolidar i enfortir la taula estratègica d'ESS del berguedà Registre ESS comarcal	Segell ESS Mentoria

Evidentment, la proposta es pot veure modificada per l'interès d'altres entitats o persones a formar part del projecte així com per l'entrada de noves entitats.

Per altra banda, es proposa que els grups que no tenen accions detallades a l'annualitat corresponent actuïn com a grups de suport. Per l'any 2025, especialment, pel grup d'enfortiment de l'ESS.

5.5. Els cronogrames

A partir de les prioritzacions i de l'avaluació de la independència de les accions es configuren els dos primers anys d'execució del Pla Estratègic. Aquest es

dissenya a partir de les 20 accions més puntuades: 10 per l'any 2025 i les 10 restants pel 2026.

L'assignació d'accions als grups de treball es fa per afinitat i coherència sectorial. En dissenyar el calendari també s'ha tingut en compte l'acumulació de tasques i els possibles encavalcaments entre accions.

Cal destacar que el tant el grup de sensibilització com el d'enfortiment, tenen moltes accions associades. Es proposa que els grups de treball amb menys volum de feina actuïn com a suport a aquests dos (especialment agroalimentari, educació i cultura i habitatge).

		CRONOGRAMA 2025												
ACCIÓ	ACTUACIÓ	RESPONSABLES	ene-25	feb-25	mar-25	abr-25	may-25	jun-25	jul-25	ago-25	sept-25	oct-25	nov-25	dic-25
Creació dels grups de treball		Ateneu, ADB												
Sessió dels grups de treball i elaboració del pla de treball		Grups de treball Ateneu ADB												
Plenari PE ESS: seguiment i avaluació		Ateneu ADB												
Fira del bé comú	27.1. cerca i visualització d'experiències existents	GT Sensibilització												
	27.2. relat i difusió del missatge	GT Sensibilització												
	27.3. xerrades i accions a mitjans locals (entrevistes, podcasts)	GT Sensibilització												
Acompanyament de projectes ESS	50.1. Definició del projecte	GT Enfortiment ESS												
	50.2. Pla de finançament del projecte	GT Enfortiment ESS												
	50.3. Enxarxament	GT Enfortiment ESS	Elaboració del pla											Avaluació
	50.4. Programa de formació a les assessoreries i gestories comarcals per incrementar el coneixement de l'ESS	GT Enfortiment ESS												
	50.5. Incentivar el relleu cooperatiu i la transformació de les empreses convencionals	GT Enfortiment ESS				Elaboració del pla								Avaluació
Catàleg d'entitats d'ESS i serveis per les AAPP	21.1. Parlar amb altres territoris que ja ho han fet	GT Enfortiment ESS												
	21.2. Buscar disseny	GT Enfortiment ESS												
	21.3. Elaboració participativa del catàleg	GT Enfortiment ESS												
	21.4. Difusió del catàleg	GT Enfortiment ESS												
Habitatge cooperatiu	17.1. Assignar una persona referent comarcal en habitatge cooperatiu	GT Habitatge	Contactes amb AAPP											
	17.2. Dur a terme jornades de foment d'habitatge cooperatiu	GT Habitatge	Disseny de les jornades	Disseny de les jornades	Disseny de les jornades						Difusió	Difusió		
	17.3. Buscar complicitats amb AAP	GT Habitatge												
Mancomunar recursos i crear aliances entre l'ESS	26.1. Identificar massa crítica o necessitats reals	GT Enfortiment ESS										Elaboració del pla		Avaluació
	26.2. Valorar la creació d'una cooperativa de segon grau	GT Enfortiment ESS												
Formació en CPR i clàusules socials	28.1. formació a empreses i AAPP	GT Sensibilització									Disseny formació	Disseny formació		
	28.2. suport i assessorament en tràmits	GT Sensibilització	Elaboració del pla											Avaluació
Enxarxament productores agroecològiques locals	32.1. Identificar productores agràries locals	GT Agroalimentació												
	32.2. Identificar grups de consumidores	GT Agroalimentació												
	32.3. Crear l'espai semestralment	GT Agroalimentació	Disseny de l'espai	Disseny de l'espai	Disseny de l'espai	Difusió	Difusió					Difusió	Difusió	
Fira del decreixement	1.2. Buscar aliances fora de l'ESS	GT Sensibilització												
	1.3. Accions de divulgació i difusió sobre decreixement	GT Sensibilització					Disseny fira i materials	Disseny fira i materials	Disseny fira i materials	Difusió	Difusió	Difusió		
Consolidar i enfortir la taula estratègica d'ESS del berguedà	42.1. Coordinació amb entitats representatives de sectors poc representats a la taula	GT Enfortiment ESS	Elaboració del pla											Avaluació
	42.2. Crear un programa de formació interna	GT Enfortiment ESS						difusió	difusió	difusió	difusió	Execució	Execució	Execució
Registre ESS comarcal	43.1. Consensuar els paràmetres i indicadors d'ESS	GT Enfortiment ESS												
Plenari d'avaluació i tancament 2025		Ateneu ADB												
Elaboració de la memòria executiva		Ateneu ADB												

En realitzar el calendari per l'any 2026 es té en compte la possibilitat que algunes tasques ja s'iniciïn l'any previ, ja que els grups de treball tenen poc volum assignat l'any 2025 (educació i cultura o agroalimentació) i, per contra,

tenen elements de pes de cara al 2026. Aquestes estan indicades com a "tasques prèvies".

També, en el desenvolupament de l'última sessió, s'arriba a la conclusió que, algunes accions, tot i no estar prioritzades, es desenvolupen després de finalitzar una acció planificada (per exemple, després de la creació del registre i de tenir identificades totes les entitats de l'ESS, sigui més fàcil fer el catàleg, segell...)

CRONOGRAMA 2026															
ACCIÓ	ACTUACIÓ	RESPONSABLES		ene-26	feb-26	mar-26	abr-26	may-26	jun-26	jul-26	ago-26	sept-26	oct-26	nov-26	dic-26
Planificació i validació anual		Ateneu, ADB													
Sessió dels grups de treball i elaboració del pla de treball		Grups de treball Ateneu ADB													
Plenaris PE ESS: seguiment i avaluació		Ateneu ADB													
Intercooperació productores agroecològiques locals	33.1. Fer la distribució compartida	GT Argolamentació	Elaboració del pla												Avaluació
	33.2. Fer un espai conjunt de venda de productes locals	GT Argolamentació	Interlocució AAPP												
	33.3. Espai virtual agroecològic	GT Argolamentació	Interlocució AAPP												
	33.4. Vincular la taula de l'ESS a la taula de sobirania alimentària que ja	GT Argolamentació	Acció prèvia (2025)												
	33.5. Fomentar que persones que participen de sobirania alimentària assisteixi a la taula d'ESS	GT Argolamentació	Acció prèvia (2025)												
Mentoria	64.1. Identificar les persones i posar-se en contacte amb elles per establir aquest grup	GT Enfortiment ESS													
	64.2. Donar-les a conèixer mitjançant una jornada, o bé, a través de premsa, podcast, xarxes i altres	GT Enfortiment ESS													
ESS a les escoles i instituts	5.1. Presentació del moviment ESS	GT Educació i cultura	Elaboració del pla												
	5.2. Recuperar el mercat de cooperatives	GT Educació i cultura	Contactes AAPP i centres												
	5.3. Formar a professors/es en ESS	GT Educació i cultura													
	5.4. Crear materials de sensibilització a disposició dels centres escolars	GT Educació i cultura	Acció prèvia (2025)												
	5.5. Incentivar la creació de cooperatives d'alumnes	GT Educació i cultura	Elaboració del pla												
Guia per la interseccionalitat	16.1. Identificació de bones pràctiques	GT Sensibilització													
	16.2. Oferir formació sobre interseccionalitat a les entitats d'ESS	GT Sensibilització													
	16.3. Divulgació i difusió de la guia	GT Sensibilització													
Educació en ESS a l'UP Berguedà	37.1. Fer incidència al Consell Comarcal per canviar el plantejament d'UP	GT Educació i cultura													
	37.2. Mentoratge d'entitats d'ESS a cooperatives d'instituts	GT Educació i cultura													
	37.3. Crear una proposta, des de la taula d'ESS, de programa UP	GT Educació i cultura													
Economia feminista	48.1. Crear espais i formacions específiques sobre perspectiva	GT Sensibilització	Elaboració del pla												Avaluació
Cultura cooperativa	61.1. Crear un catàleg d'equipaments, grups, serveis culturals que ofereix l'ESS	GT Educació i cultura													
	61.2. Difondre el catàleg a les diferents administracions	GT Educació i cultura													
	61.3. Col·laborar amb el projecte "la traça cultural"	GT Educació i cultura													
Segell ESS	22.1. Definir principis i valors	GT Enfortiment ESS													
	22.2. Vincular el segell al catàleg i al registre comarcal	GT Enfortiment ESS													
	22.3. Enxarxar amb altres iniciatives que ja treballen en la definició dels valors d'entitats ESS (pam a pam)	GT Enfortiment ESS													
Inspirar-nos i vincular-nos amb el moviment "Pobles o comunitats en transició"	30.1. Establiment d'un calendari de trobades	GT Sensibilització													
	30.2. Implantació d'un sistema rotatiu d'ubicacions de les sessions entre totes les entitats de la taula d'ESS	GT Sensibilització													
CPR alimentació	34.1. Crear un manual de compra pública sobre productes agroecològics	GT Argolamentació													
Plenari d'avaluació i tancament 2026		Ateneu ADB													
Elaboració de la memòria executiva		Ateneu ADB													

Per tots els grups de treball s'inclou una primera tasca d'elaboració de petits plans de treball que assegurin una mínima visió estratègica i que contemplin

les diferents fases (disseny, execució i avaluació). Tant l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central com l'Agència de desenvolupament del Berguedà seran agents transversals en tots els equips per tal de donar suport i acompanyar a l'execució de les diferents accions.

CONCLU SIONS

6. CONCLUSIONS

Un procés participatiu i inclusiu

El pla s'ha desenvolupat amb una metodologia basada en la participació activa de diverses entitats i agents del territori. Aquesta col·laboració ha assegurat que el pla reflecteixi les necessitats reals i les oportunitats del teixit ESS del Berguedà.

La implicació de les entitats ha permès identificar accions concretes i estratègies adaptades a la realitat local, potenciant la diversitat i la cohesió territorial.

Tanmateix, cal destacar la importància de **continuar enfortint el sentiment de pertinença i el treball transversal des de la mateixa Economia Social i solidària comarcal**: el pla ha ajudat a intensificar el sentiment de pertinença i l'autoidentificació del col·lectiu, però també ha constatat la necessitat de continuar enfortint aquest element.

Identificació de reptes clau i buits per abordar

El procés participatiu ha evidenciat alguns buits importants en el pla, com ara l'absència inicial d'accions específiques en àmbits transversals com el feminisme. Aquestes mancances s'han anat abordant mitjançant revisions i aportacions de les entitats implicades.

També s'ha posat de manifest la necessitat de reforçar accions operatives per donar un enfocament més pràctic i executable a algunes propostes inicials.

Al llarg de la diagnosi i amb relació a altres actors imprescindibles, externs a l'ESS, es detecta un desconeixement molt sever sobre la definició de l'ESS. Moltes de les accions que planteja el Pla ja van encaminades a divulgar i sensibilitzar sobre el sentit mateix de l'ESS, però sembla una necessitat important dur a terme accions de divulgació especialment dirigides a les administracions públiques competents i la resta del teixit econòmic comarcal.

L'èxit de moltes accions depèn del nivell d'interès i coneixement d'agents externs al teixit econòmic transformador.

Cal fer valdre la coincidència de la cosmovisió relatada de l'economia social i solidària amb els indicadors objectius i diagnòs de les quals disposa l'administració actualment. **La percepció del teixit econòmic social sobre la comarca presenta una coincidència explícita amb els reptes identificats a nivell científic i quantitatiu.**

Estructura clara i adaptable

El pla s'organitza en accions alineades amb objectius estratègics clau, com el foment de la cultura transformadora, la creació d'espais d'intercooperació i el reforç de les aliances entre administracions i agents ESS. També hi consten els reptes que des d'aquesta perspectiva econòmica, es considera que té la comarca avui dia (el que hem anomenat mirada externa). Tenint en compte la governança de l'ADB amb diferents taules estratègiques, es considera un material d'alt valor donat que dona resposta de forma multisectorial a una diagnòs qualitativa de la comarca avui dia plenament coincident, com s'ha mencionat, amb altres diagnòs quantitatives.⁸

Les accions i reptes s'ubiquen l'any 2024. Així doncs, es considera de màxima importància tenir present la necessitat d'actualització anual del pla. No només per avaluar l'execució de les accions plantejades i la valoració de l'impacte sinó també per incorporar noves accions (en el cas que es detectin altres necessitats per contextos nous) o tornar a prioritzar les accions ja identificades. Aquest enfocament flexible permetrà adaptar el pla a canvis o imprevistos, assegurant la seva implementació en un context dinàmic.

Creació d'un marc d'acció concret i mesurable

Les fitxes d'acció elaborades proporcionen detalls clars sobre els responsables, els recursos necessaris, els terminis i els indicadors d'avaluació per cada acció, oferint una guia pràctica per al seguiment del pla.

⁸ Vegeu Annex 8

Aquesta metodologia no només facilita l'execució, sinó també l'avaluació periòdica i l'ajust de les estratègies segons els resultats obtinguts.

La **planificació estratègica** és un element clau que cal preservar en l'execució del mateix pla. Al final, es pretén l'execució completa del pla per tal de generar un impacte real positiu al Berguedà: per fer-ho, és necessari tenir presents els objectius en tot moment i adaptar les accions en el cas que es detectin noves variables o conseqüències no intencionades.

Cap a un model d'ESS sostenible i arrelat al territori

El pla posiciona l'Economia Social i Solidària com una eina clau per al desenvolupament sostenible del Berguedà, reforçant la col·laboració amb actors locals i promovent la resiliència econòmica i social de la comarca.

La combinació de cultura transformadora, accions concretes i aliances estratègiques marca una trajectòria cap a un model més equitatiu i just per al territori.

El pla impacta, directament, amb elements de màxima importància a escala comarcal com són la mobilitat, la formació, les desigualtats socials i econòmiques o l'accés als recursos en entorns més rurals. Són preocupacions no exclusives del col·lectiu ESS sinó del conjunt d'actors territorials (tal com s'ha pogut detectar en les conclusions de les diferents taules estratègiques, del grup de discussió o les dades quantitatives aportades).

En aquest punt, cal destacar la importància del treball en xarxa per la materialització del pla: els diferents agents externs han d'anar alineats amb els objectius i compartir, mínimament, la visió comarcal. Per aquest motiu es considera de gran importància les accions de divulgació i d'enfortiment del teixit ESS. És la fórmula que garanteix una execució amb resultats d'alt impacte.

Un full de ruta per al futur

L'enfocament participatiu i la voluntat de transparència garanteixen que el pla sigui un reflex fidel de les aspiracions col·lectives del teixit ESS del Berguedà.

El context actual, amb la possible aprovació de la Llei d'Economia Social i Solidària i el compromís creixent de les administracions comarcals, situa l'economia social i solidària al Berguedà en un moment d'oportunitat clau. Aquest marc favorable obre un llarg camí per recórrer, ple de reptes, però també d'immenses possibilitats.

El present pla estratègic té com a objectiu maximitzar l'impacte de les accions col·lectives de l'ESS al Berguedà. Actua com una guia per acompanyar el territori en la resolució dels seus reptes estructurals i com una eina per transformar la realitat social i econòmica de la comarca. Aquest full de ruta es compromet amb els principis de justícia social, igualtat d'oportunitats, feminisme i sostenibilitat ambiental, amb la finalitat última de garantir el benestar individual i col·lectiu de la ciutadania.

Tal com va afirmar Margarida Colomer, historiadora i activista: "El teixit social és la base de la democràcia i la transformació, i les experiències col·lectives són les que sostenen el canvi." Aquest esperit impregna tot el pla estratègic, que aposta per models transformadors capaços de generar un impacte real en les persones, les comunitats i el territori.

El Berguedà té ara una oportunitat única per avançar cap a una economia més equitativa, arrelada i sostenible. Aquest pla és només el punt de partida: la seva implementació i el compromís continuat de tots els agents implicats seran claus per assolir els objectius que compartim.

